

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónap ..... 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre ..... 28 korona.
Egy hónap ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos betű sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1914.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Csütörtök, augusztus 27.

Négy orosz hadtestet szétverték seregeink. Nagy győzelmünk Kraszniknál.

Budapest: Bárczy István polgármester ma délután plakátokon adta a főváros lakosságának tudomására a kraszniki nagy győzelmet. A bécsi polgármester üdvözölte a győzelem alkalmából Frigyes főherceg főhadparancsnokot.

Honvédhuszárok haditettei.

Mai számunk főbb közleményei:
**Seregeink óriási győzelme
az orosz határokon.**

Örömujjongás Budapesten.

Négy orosz hadtest futása.

**Rabolnak, gyújtogatnak a
kozákok.**

**Menekülatönkrevert fran-
cia sereg.**

**Négy nap óta folyik a csa-
ta Namur és Charleroy
közt.**

**Frigyes szász-meiningeni
herceg halála a csata-
téren.**

**Románia megakadályozza
az oroszok atvonulását.**

**Aradon feltartóztattak egy
tizenhattragu orosz tár-
saságot.**

Seregeink diadala.

Arad, augusztus 26.

Budapest utcáin lángoló betűs, büszkeségtől lobogó plakátok hirdetik a hatalmas győzelmet, a melyet katonáink a kraszniki ütközetben az oroszok fölött arattak. Három napos küzdelem után, a melyben csapataink négy orosz hadtesttel állottak szemben, kemény csapást adtunk a cár seregére, a mely annak sulya alatt megszedülten, erejevesztetten vonult vissza. Háromezer fogoly, három orosz zászló és sok gépfegyver és hadiszer a gazdag zsákmánya ennek a vitézül és bravúrosan kivívott győzelemnek.

És ugyanaz a boldog, mámoros érzés, amely Berlin tömegeit járta át, amikor a császár megbízásából Lütich bevételét hirdették ki, hullámszótt ma Budapest utcáin és terein. Néhány nappal ezelőtt adta tudtul a hadvezetőség a monarchia lakosságának, hogy minden erővel az oroszok ellen kell fordulnunk és íme, itt van a híre, a bizonyossága annak, hogy ez az erő már lesújtott és első fényes diadalát megszerezte az oroszok fölött. Osztózik már a muszka birodalom szövetségeseinek, Franciaországnak sorsában; ez a metzi csata sulyos veszteségeit nyögi, az orosz pedig a kraszniki vereséget. Az osztrák-magyar monarchia katonái pedig büszke öntudattal vallhatják, hogy a maguk szövetségeseihez, a német katonákhoz méltók. Ugyanaz az akadályt és tulerőt nem ismerő bátorság, ugyanaz a szervezettség és kiváló vezetés, amely Németország fiai részére a világ csodálatát megszerezte, viszi előre, győzelemre a mi katonáinkat, rettenthetetlen lovasságunkat és kiváló, szívós gyalogosainkat. Az első nagy

ütközet ennek bizonyosságát adta és tanúságot fog tenni arról a harcnak folytatása, amely a felfuvalkodó, vágyaiban betelni nem tudó kancsuka-birodalom világhatalmát örökre megtörik.

A főváros polgármestere jelentette a győzelmet Budapest lakóinak és az ország szívéen keresztül tüzesen sugárzik szét a lelkesültség, a boldogság, amely a betűi nyomán kél. Menyny mindent mondanak ezek a betűk! Fiaink dicsőségéről, legendás vitézségéről beszélnek nekünk, reményeink teljesüléséről; megerősítenek bennünket a hitben, hogy ügyünknek igazsága hatalmasan diadalmaskodik és minden kétséget, minden aggodalmat eloszlatóan hirdetik, hogy az első nagy diadal után a döntő mérkőzés már nem lehet messze és hogy abban is nekünk, a mi seregeinknek kell győzni!

A hirdető oszlopok egyik oldalán még ott vannak a mozgósítási felhívások és a másik oldalon az első nagy győzelmet jelentő plakát. Gyors, szapora ütemben csinálják fegyvereink a világtörténelmet. Talán nem is nagyon messze jár előttük a képzelet, amely az új, nagy események hiráadását látja: azt, amely az Oroszországot két felől szorító seregeknek: a németnek és a mienknek egyesülését és diadallal bevezített munkáját adja számon. És ezzel együtt a gigászi munka eredményét: a békét, és az új korszakot, amely a győző nemzetekre és egész Európára a tisztesség, becsület és őszinteség jegyében fog bekövetkezni.

Milyen a jó hadvezér?

(A parancsoló akarat. — Ami a vezetésre képesít.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 26.

Semmiféle időben nem koncentrálnak úgy az óhajok, remények, várakozások oly intenzíven egyes személyek felé, mint a háboruban és viszont egyeseknek soha sincs oly alkalmuk történelmi jelentőségű egyéni tetteket véghez vinni, mint a háboruban. Természetes tehát, hogy különösen háborus időkben a szemek a hadsereg vezetője felé irányulnak s felmerül a kérdés, „milyennek kell lennie a hadvezérnek?”

A vezérnek elsősorban éles elméjének és szilárd jellemének kell lenni. Minden hadvezérnek egyéniségnek kell lenni, a tudás, felelősség, határozottság, önuralom, kitartás és a törhetetlen győzni-akarási mintaképének. S ez áll a tábornoktól kezdve a káplárig, mert minden embernek, akinek helyén van a szíve, a szükség és veszély percében vezetni kell a gyengébbeket.

Minél magasabban haladunk a katonai hierarchiában, annál értékesebb a szilárd akarat: a haldeklő Tortenson, a gyenge szervezettű Jenő herceg, az epileptikus, egykoru Nelson s Radetzky mind az akarat titánjai voltak, akik ezeket csigázták fel emberfeletti tettekre.

A háboruban a karakter tulajdonságai szinte fontosabbak, mint az értelemé. Gyakran kevésbé fontos, hogy mit tesz az ember, hanem, hogy hogyan teszi. Az akarat-szilárdsághoz lelki nemességnek is kell járulnia, amelynek az övéiről való önfeláldozó gondoskodásban kell nyilvánulni. Nagy Frigyes, Napoleon, Radetzky, Károly főherceg ismerték ennek az eszköznek erejét s nem restelték, hogy barátságos szavakkal, személyes érdeklődéssel nyerjék meg embereiket.

Az orosz-japán háború orosz fővezére, Kuropatkin arról panaszkodott, hogy a tiszti kvalifikációs lista a háboruban nem bizonyult megítélhetőnek. Igen sok „soron kívül” előléptetett, tiszt nem állta meg a lelki és testi rátermettség próbáját s fordítva, olyan emberek, akik észrevétlenül haladtak a „számárlistán”, az ellenség előtt nem várt erővel bontakoztak ki.

Aki előre megírta

Lüttich és Namur ostromát.

(Kavakami gróf könyve az európai háborúról.)

Kavakami Otojro gróf, aki őrnagy a japán császári vezérkarban, 1912-ben egy kis könyvet adott ki, melynek ez a címe: *Az 1913. évi európai háború*. Ebben a könyvben, mely nemetül egy charlottenburgi cégnél jelent meg, Kavakami őrnagy előre látta, hogy az európai feszültség hamarosan háborúra fog vezetni s ezt a háborút ő már a múlt esztendőre jóslta meg. Kavakami a háború fejleményeit — természetesen kórzeletben — a harmadik francia sereg vezérkarának hadiszállásából kíséri figyelemmel. A németeket, akik az osztrák-magyar monarchiával állanak szövetségben, Belgiumon át vonultatja be Franciaországba. Angolország csapatokat szállít Franciaországban partra és azokat egy angol tábornokkal vezényelteti. Az angol hadiflotta is akcióba lép, azonban nem bírja Németország hatalmát letörni. A győzelem végre is a németeké lesz. Kavakami Lüttich ostromát a háború elejére teszi és azt igen színesnek festi.

— A németek a belga Maastrichti erődítmények megszállását nagy energiával és brutális erővel hajtották végre — írja le a jósló-képességű és divinációs előrelátásának bizonyít

Ez utóbbiakhoz tartozott Kondratenko tábornok, Port Arthur hőse és Makarow admirális. Kuropatkin azt mondja, hogy a generálisok többségének jellemző vonása volt a felelősségtől való irtózás, de elfelejti, hogy ezek között első sorban önmagát nevezze meg.

A laikus világ még egyet soroz a hadvezér tulajdonságai közé: a katonaszerencsét, amely pedig nem lehet személyes tulajdonság. Napoleon nem használhatta még legjobb tábornokait sem, ha nem volt szerencséjük, ellenben Moltke nemcsak a jó tábornokainak nézte el itt-ott szerencsétlen operációjukat, hanem azokat tartotta a legjobbaknak, akik hajthatatlanoknak mutatkoztak szerencsétlen helyzetükben. Egy tiszti kaszinóban leleplezték Moltke és Gneisenau arcképét s amikor az ünnepi szónok Moltke dicsőségét emelte ki, Moltke így felelt:

— Mi csak győzelmet arattunk, de Gneisenau háromszor vezette már megvert seregét újra diadalra! Ezt a legnagyobb próbát én még nem álltam ki!

A legfontosabb szerepek egyike azoké is, akik a harc alatt a csapat szeme előtt vannak, akik tehát a szó igazi értelmében vezérek.

— A szakaszvezetőben — mondta Moltke — aki a front előtt van — s a századosban, akire valamennyi szem irányul, van a sereg ereje!

A legnehezebb a szerepe a gyalogság vezetőinek, mint ahogy a gyalogság a legnehezebb fegyvernem, amely a legtöbb veszteséget szenved. A gyalogságnál a mintakép a hadnagy, akinek testileg alkalmasnak, kitartónak kell lennie, könyörtelennek saját maga iránt s minden gondoskodás mellett is részvétlennek kifizart csapatjával szemben. Mangiorotti olasz főhadnagy a tripoliszi hadjáratból visszatért kétezer gyalogoshoz intézte a kérdést, hogy a kritikus percben mi készítette az előrehaladásra, hazaszeretetre, vallásra, eskűre, vagy a büntetésről való félelemre? Mindezekre a kérdésekre nem mel feleltek.

— Hát akkor miért mentetek előre?

— Előre mentem; mert a hadnagyom is előre ment!

„Szóval — így konkludál az olasz főhadnagy, — ha a golyók füttyölnek, akkor a nagy,

japán őrnagy. — Lüttich ellen a Kölnből hozott várüzerséget vonultatták fel, míg ellenben Huy és Namur ellen egyelőre a nehéz tábori tüzérség állott rendelkezésre. Lüttich ellen a főtámadást a keleti oldalról intézték, egyidejűleg azonban az északi front három erődítménye ellen is intézték kisebberejű támadást.

A várművek a modern támadó tüzérséggel nem tudtak dacolni s azonfelül hozzájárult az, hogy a pionírcsapatok eddig nem sejtett rombolási eszközökkel dolgoztak, akadályt nem ismert és a közelből intézett támadásaikat a legnagyobb bravúrral végezték. Néhány nap múlva az összes megtámadott várművek romokban heverték, úgy, hogy a támadó csapatok rajtuk keresztül és közöttük feltartóztatlanul mehettek egészen a falal körülvett városig, melybe azonnal be is hatoltak. Ezzel a vár sorsa meg volt pecsételve és három napra rá az ostrom megkezdése után a német csapatok a fogságba ejtett várüzerséget már szállítani kezdték Németország felé.

Az út szabad volt most már Namurig, mert a rozoga Huy hamarosan áldozatul esett a hadsereg nehéz tüzérségének. Már Namur is hat napja lőtte a nehéz tüzérség. A várba zárt francia csapat megkísérelte ugyan, hogy egy nagy szabású, hősi kirohanás által a körülvevő gyűrűt áttörje és a német ütegeket megsemmisítse, azonban ez az ügyesen megtervezett és nagy bátorsággal véghezvitt kísérlet a támadó

ideális fogalmak, isten, király, haza egy személyben szimbolizálódnak, a tisztben.”

Mangiorotti a kétezer egyforma válaszból azt is megállapította, hogy a harcos lelki krízise alkalmával, amikor az első golyók füttyölnek, s az első srappel szeli zúgva keresztül a levegőt, mindenki előbb jobbra és balra néz szomszédja arcába, s aztán gyorsan a frontra, hadnagyára: ahogy az viselkedik a háború legnehezebb percében, a tüzkeresztségben, úgy viselkedik csapata is.

A tüzérnek rendíthetetlenül ki kell tartania az utolsó pillanatig helyén. A tüzérnek ezért Clausevitz szavával élve meg kell lennie a bátorságának a dicső halálhoz. Fényes példái ennek a groeben osztrák-magyar üteg, a melyet a „halott batteriának” nevez a haditörténelem s a gnüggei és hassei porosz batteriák.

Bestiálisak a szerb katonák.

(Pasics hazugságai.)

Távirati tudósítás.

Budapest, augusztus 26.

A Magyar Távirati Iroda jelenti:

A szerb kormány a Pasics miniszterelnök és külügyminiszter által aláírt táviratában azt az állítást közölte a bukaresti spanyol követtel, hogy az osztrák és magyar főhadiszállás a Szerbiába behatolt csapatok parancsnokának azt a megbízást adta, hogy a mezőkön levő termést pusztítsák el, a falvakat gyújtsák föl és a lakosságot öljk meg vagy fogják el. Általában (így szól a távirat) az osztrák és magyar katonák hallatlan kegyetlenkedéseket követtek el és még állítólag gyermekeket és öreg asszonyokat se kíméltek. Ez a szerb katonákat annyira felbőszítette, hogy nehéz őket a megtorlástól visszatartani. A szerb kormány végül arra kéri a spanyol követet, hogy közölje e tényt az osztrák és magyar kormánnyal és tudassa vele, hogy Szerbia kénytelen lesz a lyosabb természetű megtorló intézkedésekhez nyulni, amelyre őt a nemzetközi jog felhatalmazza.

E jelentéshez a Távirati Iroda a következőket közli:

Egészen világos, hogy mi a célja ennek a tudatosan hazug szerb állításnak. Egyszerűen előbe akar vágni azoknak a szemrehányások-

csapatok tulereje folytán, sajnos, kudarcot vallott. A németek a várüzerség szándékát repülő flottájuk kémkedése révén hamarosan megtudták és idejekorán megtehették az intézkedéseket a kitörés megállítására.

A vár erődítményeiben azonban még mindig nem vesztették el az emberek bátorságukat. A nehéz tábori tüzérség tüze alatt álló erődítmények még mindig képesek voltak ellentánni. Ütegeik még nem voltak megsemmisítve és szakadatlanul válaszoltak a németek tüzelésére. Ha az éj folyamán a sötétség leple alatt a gyalogság csuszva-mászva előrehaladt, hogy a támadásra készen sáncokban helyezkedjék el, hirtelen működni kezdtek a fényszórók és megvilágították az előremelő katonákat. Aki aztán a fénykévébe került s nem sikerült neki idejekorán odább menekülni biztosan golyót kapott a testébe. Ilymódon a támadó ostrom csak lassan haladt előre, mert a nehéz tüzérség a várművekkel és azok ütegeivel nem tudott megbirkózni. A védők őrsői még mindig fedezékük mögött állottak a tűzvonalban.

A Leopold-erődben a gránátosok a traverszek között fekvő olákkodtak az ellenség után. A hideg hajnalokban nagyon fáztak már. Lővés csak ritkán esett s az örök örömmel néztek a közeli leváltás elé. Pierre odaadta Lejaunne barátjának az ő utolsó cigarettáját. Egyszerre rettenetes üvöltés támadt, borzalmas dörgés és a következő pillanatban a két ór a melvéddel együtt eltűnt, mintha elsöpörték

nak, amelyeket az osztrák és magyar kormány a szerbeknek a mostani háborúban tanúsított magatartása következtében előbb-utóbb kénytelen lett volna amugy is megtenni. A szerb harteréről már eddig érkezett jelentések megállapították

a hatóságok által följegyzett népnek népjogellenes eljárását és a szerb hadvezetésnek különféle kegyetlenkedéseit.

A hadvezetés vizsgálatot rendelt el az irányban, a mely ez ideig a szabási területre nézve befejezést nyert és a mely vizsgálatnak eredménye a következő:

A szerb szabási harterén hadseregünk több katonájának megsebesített holttestét találták. Egy hadnagyot fölvágott hassal, egy katonának a szeme volt kiszurva és a szemüregben egyenruhagomb beleszorítva. Egy katonát holtteste fára volt fölakasztva, a holttestéről hiányzott a fej és hiányzottak a karok. A szabási lakosság és a körülfekvő helységek népe legnagyobb részét hátulról lőtt csapatainkra, különösen tisztjeinkre és a kisebb csapatokra. A mikor Szabás már huszonnégy órája birtokunkban volt, még akkor is több lövést tettek elhaladó katonákra. A bűnösöket a rögtönítélő bíróság agyonlövötte. Egy szabási gyárból ismételt lövéseket tettek katonáinkra, sőt egy esetben egy gyárkéményből tettek lövéseket egy tiszt ékezőben összegyűlt tisztekre. A gyárat fölgyújtottuk. Misár mellett emberkeket fogtak el, a kik átvonuló katonaságra lőttek. Az a hadnagy, a ki elé a foglyokat vezették, humanitásból szabadon bocsátott egy más állapotban lévő asszonyt. Alig bocsátották szabadon az asszonyt, revolvert rántott elő és hátulról lelőtte a hadnagyot. A Tekiris melletti harcokban a szerb csapatok kitűzték a fehér lobogót. Erre az osztrák és magyar csapat parancsnoka megszüntette a tüzelést és a szerbekhez közeledett, a kik háromszáz lépésről gyilkos tüzelést kezdtek a parancsnok és katonái ellen. A szerb katonai csapatok előszeretettel lövöldöznek a sebesülteket kötöző helyekre. Egy sebesültszállító őrzőjáratot, a mely egy megsebesült ezredet szállított, közvetlen közelből lelőttek. Sőt még a szerb gyermekek is részt vesznek az embertelenségekben.

Volna. Gránát gránát után jutt és a bástya csakhamar szét volt dűlve. És minden ami a bástya fal mögött volt, a következő pillanatban a levegőbe röpült, hogy a következő peroben teljesen szétzúzva a földre bukjon. Egy löveg áttört az egyik harcihely betonfedelét. Az egész építmény azonnal romokban hevert és husz megölt katona darabokra tépett teste repült az ég felé és véres esővel permetezte be a romhalmazt. És az első fedett löhely elpusztulását követte a második, harmadik és ez addig tartott, míg a bástyákon nem volt ép építmény és nem volt eleven ember. Aki nem keresett a rettenetes lövöldözés kezdetén a legmélyebb kazamatákban menedéket, az a legborzasztóbb halállal pusztult el.

A támadó németek az éjszaka folyamán fitegeiket új állásokba hozták és mihelyt a reggel szürkülni kezdett, azok újra megkezdtek a gyilkos és irtózatlan tüzelést. Ahová lövegeik estek, ott a következő peroben már csupa rom volt... A várművek előlő részét elpusztítani a pionirok feladata volt. Ezek robbanó anyagokkal dolgoztak és annyira megtisztították az utat és elszöptették minden akadályt, úgy, hogy bátor és vakmerő katonák megkísérlelhették, hogy egészen a sáncok pereméig kusszanak. Majd robbanó anyagokat vetettek az oldalművekbe és pedig olyan nagy mennyiségben, hogy azok a francia katonák, akiket nem a rájuk zuhanó romok ütöttek agyon, a nagy légnyomás

Román lapalapítás — igaz háborus-hírek közlésére.

(Bukaresti vezető férfiak az entente hazugságai ellen.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 26.

A francia csapatok hátrálnak, — a hazugságaik azonban előre mennek, mintha csak aviatikusok vinnék őket. Semmi nem veszi el a fölléptő dandárok kedvét ettől: Belgium már a németek kezén van, a franciákat Mühlhausenél szétverték, az oroszokat a monarchia csapatai szorítják fényes győzelmek kíséretében Varsó felé, a francia távirati irodák azonban még mindig francia és orosz diadalokról költönek kővér kacskákat.

Párisban már nem tudják a csüggedt, forrongásba induló közhangulatot ezzel megváltoztatni. Elküldik hát őket messze, a Balkánra, ahová talán nem éri el őket Namur eselének, a kraszniki ütközetnek híre.

A bukaresti lapok eddigelé elég hálásan vették föl ezeket a hazugságokat. Nem valószínű, hogy a koholt győzelmi hírekkel befolyásolni tudták volna a romániai közönséget, amelynek gondolkodni tudó része elejétől fogva tisztában volt azzal, hogy Románia jövő sorsa a monarchia és Németország győzelmétől függ, hogy egy esetleges orosz diadal Romániából is eseléd-államot teremtsen, de ezért addig odaadták hasábjait a hazugságoknak.

Ezeket egyébként nemcsak a francia távirati irodák, hanem a francia és orosz diplomácia is igyekezett elhelyezni. Poklevski orosz és Blondel francia bukaresti követ naponta fogadják a bukaresti sajtót és látják el az ilyen koholt győzelmi hírekkel, amelyeket a bukaresti lapok egy része állítólag azért is hűséggel leadott, mert azért megfelelő összegű rubelokban kővér honorárium járt ki.

Végül azonban a bukaresti komoly körök megsokalták a hazugságok ilyen szemérmetlen terjesztését. Bukarestben is igazságot akarnak olvasni, becsületes, újságírói objektivitással adott híreket. Emiatt, amint Bukarestből jelentik, ott tekintélyes férfiak kezdeményezésére

új lap indul meg Zina (A nap) címmel, amelynek az a célja és rendeltetése, hogy a bécsi és berlini hivatalos hadijelentéseket híven, minden fordítás nélkül közölje.

Eznek kettős haszna lesz. A bukaresti közönségnek alkalma lesz igazat olvasni, a háboru valódi állását megismerni — és módja

következtében pusztultak el. Mire feljött a nap, már a középső bástyákat lövöldözték a németek és valószínűleg srápnelzuhatagot bocsátottak azokra, ami lehetetlenbe tette, hogy bárki is közeledjék oda és az őrséget megerősítse, melynek az volt az igyekezete, hogy magát a romhalmazban elássa s úgy várja be a támadó németek közeledtét.

A nappal után még egy borzalmas éjszaka következett. Azonban másnap reggel, alighogy a köd foszladozni kezdett, előjöttek hosszú létrákkal az utászok, leeresztették azokat az árkokba, figyelmen, mint a macskák, leusztak oda, majd a létrákat az árok belsejében az ellenkező oldalnak támasztották s hirtelen fűgességgel azok tetején termettek. Ujabb csapatok ujabb létrákkal jöttek és a derék uttorók után következett a gyalogság sokasága, mely a sáncokból sietve huzta ki a létrákat és nekikötöztette azokat a bástyáknak. A védőknek még nem is volt elegendő idejük, hogy szűk kazamatáikból előbujjanak és máris hallották fejük fölött a győzők Hurrah kiáltásait. Nemsokára aztán német lobogók lengtek az egész namuri vár felett...

Igy képzelte el a japán tiszt és majdnem hajszálnyit pontossággal így is történt. Ugy látzik, német tanítvány volt a japán tiszt...

lesz az eddig költöző meg nem világított hazugságok értékét megismerni. Remélhető, hogy a hazugságokat elfogadó és reprodukáló sajtó is, mihelyt észreveszi a ríktó ellentétet a maga híradásai és a tényeket, döntő eredményeket jelentő tudósítások között, félrelöki a hazugságokat és Bukarestben is azt fogja teljesíteni a sajtó, ami első kötelessége lenne: a becsületes, tárgyilagos hírszolgálatot.

Az aradi várból kiszabadult román pap.

(Akinak a püspök adott kölcsönt.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 26.

A háborus állapot különös helyzetekbe sodorja gyakran azokat is, akik semmiféle bűnt se követtek el hazájukkal szemben, csak éppen nem a magyar nemzetséghöz tartoznak. Az Aradra hozott foglyok között — amint Hegedűs Ede alezredes várparancsnok tegnapelőtti nyilatkozatából is megállapítható — számon vannak olyanok, akiknek semmi bűnös dolog se terheli a lelkiüket, hanem csak valamely távoli gyanu alapján kerültek a fekete listára.

Egy ilyen ártatlan ember, M. Gy. a torontalmegyei Petrovoszelő község román papja, aki több hétig tartó fogság után ma elhagyhatta az aradi vár kazamatáit. A mozgósítás után való napokban került gyanu alá a hazafiatiannak soha se tartott román pap. Petrovoszelő lakossága szerb és román és néhány gyanus szerb miatt egész sereg férfit kellett őrizetbe helyezni. A románok papjának volt egy igen befolyásos ellensége a községben s ez a nagyhatalmu ur arra figyelmeztette a csendőrséget, hogy M. Gy. lakásán a fegyverek és bombák egész tömege hever. Azonnal őrizetbe vették és házkutatást tartottak nála. Persze fegyvereknek és bombáknak híre se volt, de a gyanu megmaradt és a pap a foglyok közül nem szabadulhatott. Aradra hozták s ő kiűzent Aradon lakó román ismerőseinek, hogy segítsenek rajta.

— Összesen hat korona van nálam — mondta — mert arra se volt időm, hogy pár száz koronát vegyek magamhoz. Attól tartok, hogy rabkosztot fogok kapni, mert nincs annyi pénzem, hogy magamat élelmezhessem.

Pap I. János román püspök, akinak a petrovoszelői pap régi jó ismerőse, értesült M. Gy. szorongatott helyzetéről és azonnal küldött neki négyszáz koronát kölcsön. Tudta, hogy a pap előbb-utóbb kiszabadul, mert meg volt győződve ártatlanságáról; tudta, hogy M. Gy. tekintélyes vagyonnal rendelkezik és a négyszáz korona nem tekinthető elvesztett pénznek.

A püspök és a román politikusok azonnal megindították az akciókat, hogy a fogságba jutott pap kiszabaduljon. Sürgős kérvénnyel fordultak az igazságügyminiszterhez, aki soron kívüli vizsgálatot rendelt el, amely megállapította, hogy M. Gy. nem bűnös. Az igazságügyminiszter táviratban fordult Hegedűs Ede aradi várparancsnokhoz a pap szabadonbocsátása érdekében. Az alezredes azonnal válaszolt és kifejtette, hogy a vár foglyai fölött egyelőre a hadvezetés rendelkezik és így az igazságügyminiszter intézkedésének végrehajtását mindaddig kénytelen függőben tartani, amíg a hadvezetés is hasonló módon nem rendelkezik.

Az aradi román vezető férfiak ekkor Hazay Samu báró honvédelmi miniszterhez fordultak, akinak egy heti körtávirat és körtelefon lefolytatása után sikerült keresztülvinni a pap szabadonbocsátását és a petrovoszelői román lelkész ma elhagyhatta az aradi várat.

Fölláztak Franciaország gyarmatai.

— Teljes bomlás uralkodik az országban. — Véres harcok Afrikában. —

Távirati tudósítás.

Bécs, augusztus 26.

Magyarország, Ausztria és Németország seregei komor elszántsággal verekszenek a világnak mind a négy tájéka felé. A két nagyhatalmat a szó teljes értelmében körül fogják az ellenségei: nincs egy rés, amely szabad volna a fegyverektől, ahol ne a megrontásunkra törő gyilkos düh csattogtatná felénk az éles fogait. És ennek ellenére csodálatos nyugalom uralkodik most Magyarországon is, Ausztriában is s a németek hatalmas birodalmában sem kevésbé.

S mit csinálnak ezenközben ellenfeleink? Hogy eddig mit csináltak, tudjuk. A sikerért, amely a harc téren elkerülte őket, a lapok hasábjain kerestek kárpótlást. Futottak és hazudtak. De most már, amikor a német seregek ágyúinak a szavát egészen jól hallhatják Páris lakói, most már nem hazudnak. Az igazsággal ugyan még sem békültek ki, de a vakmerő fölláztatást már abbahagyták.

Alább közlünk néhány párisi, valamint londoni lapjelentést, amelyekből kiviláglik, hogy Franciaországban is, Angliában is a leggonoszabb belső bajok vannak megérőben.

Zürichből jelentik: Olaszországból érkező jelentések szerint a francia kormány megfogathatatlanságának vette Olaszország semlegességét és ehhez képest

egész haderejét, vagyis mind a huszonegy hadtestét Németország ellen mozgósította.

Spanyolország semlegességére szintén mint szilárd alapra épített a francia kormány és e két országgal ölelkező határait teljesen védetlenül hagyta.

Ebből következik, hogy az olasz határ mellett, dékeleten elhelyezett XIV. hadtestét, amely részint Grenobleban, részint Chambéryben állomásozik, valamint a délen, Avignonban és Nizzában lévő XV. hadtestet is teljes egészében mozgósította a francia hadvezetőség és a német határra rendelte. Az avignoni 80. hadosztály már augusztus 1-én Dijonban, tehát Belfort közvetlen szomszédságában volt. Az olasz határ Alpeseiből a vadász-zászlóaljokat, valamint kerékpáros szakaszokat szintén északra fordították és azok most a svájci határszélen, Bourg St-Maurice közelében vannak.

De áthozták a franciák Afrikából is minden elmozdítható katonájukat, beleszámítva a szerencsén csapatokat is.

Eddig a következő afrikai csapatok érkeztek Franciaországba.

Szerégből 24 zászlóalj szerencsen vadász, egy tüzérezred és öt svadrony afrikai lovasság.

Ezeket La Rochelle kikötőjében szállították partra s innen Angoulême-be, a XII. hadtest parancsnokságának székhelyére vitték, ahol a fekete katonákat beillesztették a nyugatfranciaországi hadtest keretébe.

Augusztus 8-án este érkezett meg Marseille kikötőjébe

a XIX. algériai hadtest csapatainak első része.

A franciák kitörő lelkesedéssel fogadták az afrikai seregeket, noha nyilvánvaló volt, hogy

a csapatok elvonása nem marad káros hatás nélkül a gyarmatokat illetően. Az algériai hadtest három hadosztályból áll, amelyek Algierban, Oranban és Konstantinban vannak elhelyezve. Az egész együttesen 66.000 ember. A hadtest kiegészítésére szolgál 39 zászlóalj algériai benszülött katona, akiket törököknek hívnak: ezeknek 78 gépfegyverük van; továbbá 20 zászlóalj zúv 80 gépfegyverrel és végül öt zászlóalj könnyű afrikai gyalogság. A XIX. hadtest itt felsorolt kiegészítőseivel együtt Belfortba ment.

Ezek az afrikai csapatok az elzászi és lotharingiai nagy csatákban, a híradások szerint már résztvettek, anélkül, hogy különösebben feltűntek volna. Az afrikai seregek Európában való megjelenése csak azt bizonyítja, hogy

Franciaország szinte kétségbeesett erőfeszítéssel ment bele a háborúba és mindent, még a gyarmatait is kockára vetette,

hogy Németországgal, szemben megállhassa a helyét. Hogy milyen eredménnyel tudjuk.

De a gyarmati csapatok elvonása egyéb következzékekkel járt: túlzás nélkül szólva, a legnagyobb mértékben megingatta a franciák afrikai uralmát. Bizonyítéka ennek az a hír, amelyet a párisi Figaro közölt.

A Figaro Gyilkos csaták címmel számos esetről ad hírt, amely marokkói benszülöttek és francia csapatok között folyt le. A párisi újság azzal okolja meg az afrikai benszülöttek szokatlanul vad harciaságát, hogy a Ramadan ünnep fölébresztette bennük a vallásos fanatizmust. Természetes azonban, hogy másról van szó, a marokkói harcok a világháborúnak egyelőre gyöngye visszhangjaként jelentkeznek.

Az arabok Gouraud tábornok seregét támadták meg s az első összecsapásban a franciák hat halottat és számos sebesültet veszítettek. Néhány órával később újabb támadás következett s az a kalommal

a franciáknak már ötven halottjuk volt és 88 sebesültjük. Meghalt egy ezredes és számos kisebbrangu tiszt. A harc során több szuronyroham is volt.

Számos egyéb ütközetnek a leírását is adja a Figaro. Néhány szóban mi is említést teszünk róluk.

Az egyik ütközetben két francia tiszt és tizenegy ember esett el. Egy másik összecsapás alkalmával, amikor szintén sok halott és sebesült maradt a csatatéren, a francia tüzérségnek is szerepe jutott. A legnevezetesebb harcot Clandel ezredes seregének kellett kiállnia, amelyben több szenegáliai csapat is résztvevett. Ez

a csata tizenegy óra hosszat tartott és mindkét részen igen sok volt a halott.

és a sebesült. Hogy mennyi, azt nem mondja meg a Figaro, csupán annyit jelez, hogy a veszteség igen komoly volt.

Anglia törbe akarta csalni Olaszországot.

(Bonyodalmak az Adria és Albánia miatt)

Távirati tudósítás.

Róma, augusztus 26.

Mióta az egyesült angol-francia földközi flotta az Adriára ment, Olaszország politikai köréit súlyos gondok bántják. Az a meggyőződés, hogy Anglia eltökélt szándéka, hogy a mostani háborús helyzetet kihasználva, megvesse a lábát az Adrián. Ambár az erre vonatkozó tervekről a római angol nagykövet még csak nem hivatalos formában nyilatkozott, de mégis észrevehető, hogy Anglia szándéka az adriai egyensúlyt megzavarni. Olaszország természetesen minden eszközt megragad, hogy ez ellen tiltakozzék.

Ródd Reanel római angol nagykövet ugyanis a külügyminisztériumban folytatott beszélgetés alkalmával megjegyezte, hogy Bone de Lapeyrère és Troubridge admirálisok, — előbbi francia, utóbbi angol — hajórajai abba a helyzetbe kerülhetnek, hogy hosszabb ideig lesznek kénytelenek az Adrián tartózkodni. Tekintettel arra, hogy Malta is, de különösen a francia partok messze vannak, az említett hajórajok abban a helyzetben lesznek, hogy valamelyes flottabázist keressenek a háboru tartamára. Ilyen lehetne például Valona az albán kikötő, amelynek időleges megszállására számítani lehet. Ha meggondoljuk, hogy Valona az Otrantóba vezető utnak stratégiai kulcsa és épen ez a körülmény okozta, hogy a hatalmak a londoni konferencián ragaszkodtak az önálló Albánia megteremtéséhez, érthető, hogy Anglia szándékai nyugtalanítják Olaszországot. Tudják nagyon jól, hogy onnan, ahová Anglia egyszer betette a lábát, bottal sem kergethető ki, amint ezt Ciprus és Aegiptom bizonyítja.

Bizonyos, hogy Anglia számított azzal, hogy Valona megszállása Rómában elkeveredést fog szülni, mert ebből azt következtetik majd, hogy Anglia Albánia protektorátusát tolja fel magát. Ezért Anglia „barátságos formában” megkérdezte Rómában, vajon Olaszország hajlandó lenne-e az esetre, ha Anglia „tekintettel az olasz érdekekre” eltekintene Valona megszállásától, a háboru tartamára átengedné e egyik adriai kikötőjét az angol francia flotta részére még pedig a békakötésnél kiutalandó jutalom fejében.

A római külgügyi hivatal, az angol nagykövet eme nem hivatalosan elmondott kijelentéseivel szemben rendkívül tartózkodó álláspontot foglalt el, de a leghatározottabban kijelentette, hogy bizik Anglia lojalitásában és hiszi, hogy épen úgy, mint Olaszország, Anglia is respektálni fogja a londoni konferencia határozatait, amelyek szerint Albániához nyulni nem szabad. Anglia piszkos kalmár szellemű második ajánlatára, amely nemcsak Olaszország semlegességét érinti, hanem mint hármasszövetségi hatalom állását is kompromittálja, méltóságán alólinak tartotta választ adni. Angliának ez az ajánlata a teteje annak a szemtelenségnek, amelyet egy állam megengedhet magának.

Rómából jelentik: A párisi lapok itteni tudósítói franciák kedveskedéseit tolmácsolják, hogy Olaszország semlegességét szakítsa meg.

Az egész olasz sajtó visszautasítja ezt

és hangsúlyozza, hogy Olaszország megmarad semlegességénél.

Hadseregünk győzelmei az oroszok fölött.

— Fényes diadal Kassnik mellett. — Négy orosz hadtest szétveretése. — Honvéd huszárok tüzkeresztsége. —

— Hivatalos távirati tudósítás. —

Budapest, augusztus 26.

Budapest főváros utcáin Bárczy István polgármester plakátokon tudatta a lakossággal, hogy óriási győzelmet aratott hadseregünk az orosz határon, Bécs város polgármestere sürgönyben üdvözölte Frigyes főherceget a Kraszniki diadal alkalmából. Holnap már az egész monarchia ujjongani fog a fővárosokkal együtt, mert hadseregünk nagy győzelme kezdte a diadalog sorozatának, amelyet méltán állíthatunk hű szövetségünknek a nyugati harctéren kivívott diadalai mellé.

Szerbiai győzelmeink után most az oroszok érzik meg az osztrák-magyar csapatok kezének súlyát. Hadseregünknek az orosz határra való felvonulása csaknem teljesen befejeztetett,

megkezdjük az offenzívát mindjárt az első nagyobb összeütközésnél a kraszniki síkon óriási sikert arattunk az oroszok felett,

A hadvezetőség még az éjszaka folyamán jelentést adott ki a győzelmes ütközetről, amelyet az Aradi Közlöny már röviden ismertetett, a kommunikéből azonban kimaradtak egyes részletek, amelyek még teljesebbé teszik az oroszok fölött kivívott győztes diadalunkat. Ezért ma reggel új jelentést adtak ki a diadalmas csatáról, amely így szól:

Csapatunk előnyomulása a Visztula mindkét oldalán feltartóztatlanul folyik. A folyótól nyugatra haderőnk csatlakozva a né-

met szövetségesekhez, kisebb csatározások közben átlépték a Lysa Gorát és tegnap elérték a Kamienna folyónak Kielce és Radon között elterülő részét.

A Visztulától keletre győzelmesen előnyomuló haderőnk augusztus 23-án Kraszniknál uton Lublin felé két orosz hadtestnek egy erős csapatrészt visszavetett. Orosz részen ezernél több ember esett el, köztük sok tiszt. Csapatunk sok zászlót, gépfegyvert és ágyukat zsákmányoltak.

Novoszelica közelében mintegy 20.000-nyi, legnagyobb részt lovasságból álló orosz haderőt vertek teljesen vissza csapatunk. Az ellenségtől több száz foglyot ejtettünk. Rohamos visszavonulásukban az ellenséges csapatok sok hadiszert hagytak, a harc színterén.

Ime, csak meg kellett jelenni az osztrák-magyar haderőnek az északi határon, egy csapásra véget vetett az orosz betöréseknek. Amíg katonáinknak egy jelentékeny része a déli harctéren volt elfoglalva, addig megkísérelték az oroszok, hogy itt-ott betörjenek a galíciai vagy a bukovinai határon. De alig kezdtünk koncentrálni csapatokat az északi határra, ezek a kalandok nyomban meghiusultak és ma már örömmel állapíthatjuk meg, hogy osztrák területen egyetlen ellenséges orosz katonasincs, ellenben a mi csapatunk feltartóztatlanul nyomulnak előre orosz területen a győzelem felé.

Három napos csata Kraszniknál.

BUDAPEST (Hivatalos.) A hadisajtó-szállásról jelentik a magyar távirati irodának aug. 26. kelettel: A Krasznik mellett lefolyt három napos csata tegnap a mi csapatunk teljes győzelmével végződött. Az oroszokat mintegy 60 kilométer széles csatavonalon állásaikból kiverjük. Az oroszok fejvesztetten menekülnek Lublin felé.

Táviroda jelenti: A Pester Lloyd haditudósítója jelenti: Kraszniki ütközetben legalább négy orosz hadtest vett részt. Az orosz seregeket lovasságunk üldözi. Győzelmünk által az orosz koncentráció terv meg van gátolva. Csapatunk bámulatos halálmegvetéssel harcoltak.

Plakátok jelentik be a diadalt.

Budapest. (Hivatalos.) Bárczy István polgármester ma a következő hirdetményt ragasztatta ki a főváros területén:

A polgármester örömmel adja hírül a székesfőváros közönségének a hiteles jelentést, hogy vitéz hadaink

Orosz—Lengyelországban Krasznik mellett hatalmas ütközetben

több orosz hadtestet vertek meg.

A csata három napig mintegy hatvan kilométer széles vonalon folyt és tegnap végződött

csapatunk teljes és fényes győzelmével.

Az oroszokat minden állásukból kiverjük, 3000 foglyot ejtettek, három zászlót, husz ágyút és hét fogatos gépfegyvert zsákmányoltak.

A megvert ellenség fejvesztetten menekült Lublin felé.

Örülünk a büszke kezdetnek, mely méltán sorakozik hatalmas szövetségünknek a nyugati harctéren kivívott hatalmas szövetségünknek a nyugati harctéren kivívott diadalaihoz. Bizzunk további sikerben és minden érzésünk és reményünk legyen az ellenséget üldöző dicső csapatainkban.

Bécs: Weiskirchner Károly dr. polgármester üdvözölte Frigyes főherceget kraszniki fényes győzelméért.

Négy orosz hadtest megveretése.

Budapest: A hadisajtószállásról jelentik: A kraszniki ütközetben 4—5 hadtest vagyis kétszáz ezer ember vett részt. Az oroszok frontvonalra Frampoltól a Visztula melletti Jozefowig terjedt, az oroszok Frampoltól északra és

Kraszniktól délre egy-egy hadtesttel törtek előre. Az ütközet vasárnap folyt le. Legalább két újabb orosz hadtest nyomult előre a harc folyamán. Az orosz hadtestek teljesen felbomlottak és menekülve hátráltak Lublin felé. Lovasságunk erőlyesen üldözi az ellenséget.

Ezer orosz fogoly.

Az éjszaka rövid kommunikét adott ki a hadsereg a novoszelicai ütközetről. Ma erről a diadalmas csatáról részletesebb jelentés érkezett: Imme a legújabb távirat:

Kolomea: Az oroszok ezuttal ötöd ször tegnap Csernovicnál újból megkísérelték a betörést, azonban csúfos vereséget szenvedtek. Több, mint huszezer főből álló orosz sereg igyekezett a román, orosz és bukovinai határ találkozó pontjánál területünkre lépni. Az oroszok Csernovicba akartak jutni. Csapatunk megütötte az ellenséggel, fényes diadalt arattak az oroszok felett, akiket nemcsak visszavertek, de huszonöt kilométernyire üldözték.

Több mint ezer orosz katonát fogásba esett, sok ezer pedig fegyverét eldobva, futva menekült.

A csatátér be van borítva elesett orosz katonák holttestével, katonáink sok fegyvert és ágyukat zsákmányoltak. A hadifoglyokat és a zsákmányokat Csernovicba vitték, ahol igen nagy lelkesedéssel fogadták a szállító csapatokat.

Kozák rémuralom egy osztrák városban.

Budapest. A Pester Lloyd haditudósítója jelenti a sajtóhadiszállásról: Alkalmam volt egy menekülővel beszélni, aki Brody-ból került ide és a következőket mondta el:

— Hirtelen fölbukkanó kozákok elővándorolni kezdtek Brody felé. Amikor lövésükre támadt válasz, bevonultak a városba. Alig értek be Brody elővárosába.

a kozákok azonnal fosztogatás-hoz láttak.

Vezetőjük azt állította, hogy egy leány rájuk lőtt és ez indította a kozákokat rombolásra. Annyi bizonyos, hogy amint Brody utcáin végiglovagoltak: sorra belövöldöztek a lakások ablakán. A házakban igen sokan megsebesültek és meghaltak. Száz házat porrá égettek a kozákok. Különösen a zsidók házai iránt érdeklődtek és a hozzájuk csatlakozott csőcselékkel valóságos progromot rendeztek Brodyban.

Két teljes napig tartott a kozákok rémuralma,

míg végre szombatn megjelentek a mi katonáink, akik elől a kozákok egyetlen lövés megtétele nélkül elmenekültek. Hasonló esetek más határszéli helyeken is előfordultak, mert az oroszok, ahol nem találtak ellentállásra, valóságos dühvel estek neki a békés községeknek. Mindenfelé félig örülten menekülő anyákkal és gyermekekkel találkoztam. Az oroszok különben saját határszéleiken sem kimélik a falvakat: ahonnan vissza kell vonulniuk, azokat a helyeket egyszerűen felgyújtják, lerombolják. Így azután a mi csapatainkat valóságos szaditoként üdvözik az orosz falvakban.

Honvédlóvasságunk fényes haditettei.

Bécs. A sajtóhadiszállásról hivatalosan jelentik: A honvédlóvasságból álló 5. lovashadosztály egy kiváló fegyvertényéről utólag a következők váltak ismeretessé: Augusztus 16-án azt a súlyos feladatot kapta a hadosztály, hogy

a Zbrucz melletti orosz határ-védelmet törje át

és állapítsa meg, hogy nincsenek-e mögötte erősebb ellenséges csapatok. Szatanovnál sikerült az átkelés kiero- szakolása. A hadosztály Kuzmintól délnyugatra nálánál nagyobb számú ellenséges lovasságra bukkant, amelyet gyalogosok támogattak.

Ennek dacára a magyarok megfutamtották az ellenséget,

és a Zmetri patakig mildőzték, ahol Gorodok mellett orosz erősítések foglaltak állást. A honvédlóvasság, bár ez nem volna a lovasság dolga,

az ellenséget megerősített állásában megtámadta

miközben természetesen nagyobb veszteséget szenvedett. A harc folyamán kiderült, hogy ezen a tájon erős orosz haderő állt. Feladatuk megoldása után

a hadosztály Jatanovnál táborba szállt. Éjszaka a falu lakosai, akiket rejtve tartott katonaság segített, megtámadták az alvó honvédséget és egy részüket megölték. A honvédek büntetésből a falut felgyújtották. Ez incidens után a honvédlóvashadosztály ismét harcra készen sorakozott. Az előnyomulás és a hirtelen támadás közben szenvedett veszteségeink pontos megállapítása még lehetetlen, mert egyes kisebb csapatok és egyes lovasok is csak nagy kerülővel csatlakozhatnak a csapat zöméhez.

Nem jöhet az orosz Románián át.

Bécs. (Cenzurálva.) A Reichspost albániai levelezője Durrázóban beszélt Boughel román követtel, aki kijelentette, hogy Románia szigorúan semleges. A hírlapírónak arra a kérdésére, ha Oroszország Románián át akarna Magyarországra betörni, a követ kijelentette,

hogy ennek a célnak megakadályozására Románia félmillió katonát tart készen.

A Reichspost szerint Bulgária és Törökország között megegyezés végleges. Románia is csatlakozik tisztán defenzív jellegű megegyezéshez.

Feltartóztatott orosz hölgyek és urak Aradon.

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 26.

Nagy feltűnést keltett ma este nyolc órakor az aradi állomáson, hogy Berecz Ferenc rendőrkapitány több detektívvél feltartóztatott egy nagyobb utazó társaságot, amely csupa elegáns öltözötű fiatalabb és idősebb hölgyből és idősebb urakból állt. Az állomáson néhány perc leforgása alatt mindenki megtudta, hogy

a feltartóztatottak oroszok,

néhány perc múlva pedig már egy teljesen alapítván kombináció szállt szájról-szájra:

— Ezek orosz kékék, akik most ki akarnak szökni az országból!

Berecz kapitány ezalatt a legudvariasabb formában tudtára adta a feltartóztatottaknak a rájuk nézve nem nagyon kellemes hírt:

— Sajnálatomra utjüket nem folytathatják tovább s kérem, hogy igazolás és további eljárás céljából kövessenek a rendőrségre!

Az oroszok közt — akik különben valamennyien tudnak németül s így a hatóság könnyen megértethette magát velük — ez a kijelentés meglehetősen rémületet keltett, de megnyugtatták őket, hogy semmi bántódásuk és kellemetlenségük nem lesz. Egyik nagyon elegáns s feltűnően szép hölgy kétségbeesetten kérdezősködött:

— Legalább elfogadják önöknél az orosz pénzt, mert nálunk nincs más;

— Bizony azt bajosan lehet ma Aradon értékesíteni! — válaszolta valaki.

A társaság tagjait ezután hat kocsin a rendőrségre szállították. Az expedíció természetesen nem kis feltűnést keltett a forgalmas utcákon s nemsokára a városban szerte a legmerészebb kombinációk kaposán beszéltek az oroszok feltartóztatásáról.

A rendőrségen a detektívszobába kísérték őket, ahol látható aggodalommal lesték a történendőket. Aggodalmuk azonban csakhamar

eloszlott, amikor látták, hogy a lehető legudvariasabban bántak velük s Greón Nándor főkapitány, aki személyazonosságukat okmányaik alapján megállapította s személyi adataikra nézve kikérdezte őket, feladatát a legkíméletesebben teljesítette.

Az okmányokátvizsgálása, a személyi adatok megállapítása s az egyenkénti kihallgatás sok időt vett igénybe, úgy, hogy már éjfél elmúlt, mire az oroszok elhagyhatták detektívek kíséretében a rendőrséget. Egy részük a Központi, másik csoportjuk a Pannónia-szállóban nyert elhelyezést, azonban továbbra is felügyelet alatt maradtak.

Greón Nándor főkapitány az oroszokra vonatkozólag a következőképp nyilatkozott:

— A feltartóztatottak számezerint tizenhatan vannak, közülök hat nő, a többi pedig idősebb ur. Valamennyien gazdag, jó módú emberek, akik a háboru kitöréséig részint Karlsbadban, részint Marienbadban üdültek. A háboru kitörése után természetesen nem mehettek haza, hanem miután hadkötelek egy sines közöttük, s gyanusak nem voltak, az ausztriai hatóságok nem gördítettek az elé akadályt, hogy a fürdőhelyeket elhagyhassák. Így kerültek Bécsbe, ahol a protektor hatalom konzulátusa útján azt a kérést terjesztették elő az ottani rendőrségen, hogy Románián keresztül haza szeretnének utazni. Akadálya ennek nem volt, a bécsi rendőrség ki is állította az utazási engedélyt, amellyel idáig el is jutottak. Megérkezésük előtt azonban Csabáról telefonértesítés érkezett a katonai parancsnoksághoz, amely

feltartóztatásukra adott utasítást.

Átvizsgáltam okmányait, amelyek rendben voltak, megállapítottam személyazonosságukat s most rendőri felügyelet alatt szállodában helyeztük el őket. További sorsukról holnap a katonai hatósággal egyetértőleg fogunk dönteni.

Munkatársunk a Központi kávéházban — ahol a rájuk nézve bizonyára nem kellemes procedura után hatan tértak — beszélgetést folytatott Sztaniszlav Krzseminsk moszkvai

dusgazdag kereskedővel, aki a következőket mondta:

— Mi valamennyien osztrák fürdőhelyeken voltunk s most Brailán keresztül haza akartunk utazni. Azt mondhatom, hogy kellemesen lepott meg mindannyiunkat a magyar hatóságok udvariassága és előzékenysége, amit igazán nem győztünk köszönni. Egyebet igazán nem mondhatok s kérem, ne is kérdezzem, mert beláthatja, a mi helyzetünkben, idegen városban... De meg ígéretet is tettünk a rendőrségen, hogy nem érintkezünk senkivel s tartozunk a hatóság előzékenységét azzal a legmesszebbmenő korrektséggel honorálni, hogy ezt az ígéretet szó szerint is vegyük.

Mind hősök ők...

— Feljegyzések a harcterekről. —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 26.

Bécs második házvezetőnek a 84. gyalogezrednek hősie viselkedéséről adnak számot büszkén a bécsi lapok. A tiszt, aki a déli hadiszíntér egyik magasabb parancsnokságához van beosztva, a 84-esek hadkiegészítő parancsnokságának a következő érdekes táviratot küldte.

— Kötelességemnek tartom, hogy hősie ezredünkben szolgáló bajtársaimat értesítsem arról, hogy augusztus 20-án ezredünk négyszer intézett eredményes rohamot az ellenség által erősen megerősített és keményen védelmezett magaslatok ellen. Búszkeséggel küldöm ezt a hírt és arra kérek: közöljétek az ezredparancsnoksággal.

A 84-es gyalogezred tulajdonosa Bolfras báró főhadsegéd és egyike a fiatalabb, 1883-ban alapított ezredeknek. Ekkor a 4. gyalogezred egyik zászlóaljából formálódott az új ezred, a melynek parancsnoka most lanbenfeldi Sovarns Viktor ezredes.

A sajtóhadiszállásról jelentik: Nagy lelkesjeleléssel és sikerrel szabadult meg veszélyes helyzetéből monarchiánk seregének egyik pilótatisztja. Az aviatikus, aki gépével orosz területek fölött végzett felderítő szolgálatot, kénytelen volt leereszkedni, mert benzintartályát orosz golyó érte és a benzin szivárogni kezdett. A pilótatiszt még leszállás előtt úgy változtatta meg egyenruháját, tisztí jelvényeit, hogy az orosz paraszokok és az orosz katonák is tévedésbe estek és készséggel segítettek az aviatikusnak gépe kijavításában. Amikor a benzintartályt rendbehozta a pilótatiszt visszatért főhadiszállásunkra és leadta jelentését a látottakról.

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: A bátorságnak és tisztjóhoz ragaszkodásnak szép példájáért ajánlják kitüntetésre a 37. gyalogezred Petrus nevű közlegényét. A bileki útközetben, amely körülbelül egy hét előtt folyt le, vitézül harcolt legényei élén Stenczel Richárd, a 37. nagyváradi gyalogezred főhadnagya is. A főhadnagyt rövid egymásutánban hat golyó érte és eszméletlenül esett össze. Petrus nevű tisztiszolgája, aki a hátrább harcoló szakaszból látta gazdájá megsebesülését, bámulatos önfeláldozással berohant az ellenség gyilkos golyózáporába, közben egy szerb golyótól meg is sebesült, de mindezzel nem törődve megkereste az elesettek közt a főhadnagyt, vállára emelte és szakadatlan ellenséges tüzelés közepette a kötőzőhelyre vitte. A vitéz közlegényt az útközet után azonnal kitüntetésre ajánlották.

Összerokadt a francia hadsereg.

(Pánik a visszavonuló csapatoknál. — Nem tudnak védekező állást elfoglalni. — Csatak Namurnál. — Elesett a szász meiningi herceg.)

— Hivatalos távirati tudósítás. —

Berlin—Bécs—Páris, augusztus 26.

Napoleon verhetetlen katonáinak megverhető utódai négyfelé futva menekülnek a német katonák elől az Elzászban és Lotharingiában megkísérelt sikertelen offenzíva után most már francia sikágon. Kiszámított pontossággal, szinte előre megállapítottak látszó sorrendben egymásután következtek a német diadalmok délről északra, a svájci határtól az északi tengerig. Mülhausen, Metz, Longwy, Neuchâten és a Maastól nyugatra elterülő belga-francia mezők, ezek voltak a csatateretek, ahol roppant erővel és félelmetes biztonsággal követték egymást a német győzelmek.

Nem is két, hanem háromfelé szakították így a francia hadsereget, amely futva menekült a Páris mentő erődök kétes értékű védelme alá. Francia földön van már, vagy lesz a lehető legrövidebb idő alatt az egész német hadsereg, illetőleg az a német haderő, melyet a császár a franciák ellen felvonultatni szükségesnek tartott. Negyven esztendő óta jósolták minden oldalon, hogy a revanche eszméje és kalandos politikája egy új és sokkal szörnyűbb vereséghez fog vezetni. Ez a jóslat most beteljesedett. A francia lelkesedés, ha volt is, csak addig tarthatott, amíg a gloiren táplált hadsereget az első vereség nem érte. A metzi ütközetben és az ezt követő diadalsorozatban azonban nemcsak a franciák ezrei veszték el, hanem hitük, bizalmuk és lelkesedésük is. Nem kell túlzott bizakodás hozzá megállapítani, hogy

a német-francia háború hihetetlenül gyors tempóban közeledik a végkifejlődés felé.

Amint a német hadseregnek sikerül át vágni a Páris védő erődök bármelyik vonalát, a francia hadsereg eljutott az új kapitulációhoz. Nem segíthetnek rajta azok az aránylag csekély számú angol csapatok sem, melyeket a Calais csatornán és az Atlanti-óceánon át sikerült francia földön partra szállítani. Oly elenyészően csekély számú ez a hatalmas német sereghöz képest, hogy a zsoldos katonák minden elszántsága hiába való lesz úgy arra, hogy a németeket feltartóztassa, mint arra, hogy lelket öntsön a futó franciákba.

Ahogy a helyzet világosan látható, a német seregek most már három oldalról nyomulnak előre francia területen Páris felé. Természetes akadály most már nem emelkedik útjukba.

Ami szembeszállhat velük, az a francia erődítések, a drótsövényes, cementes és betonos védővonalak, vagy az az embersövény, amit a francia hadsereg alkothatna. Két nevezetes nagy és történelmi emlékü mezőség is van ezen a hosszú földrajzi vonalon: a catalaunumi az egyik, ahol Atilla világcsatája folyt le, a sedáni a másik, ahol egyszer már letette a németek előtt a fegyvert a francia hadsereg. A brit tanácsra dolgozó francia vezéreknak ez a két választásuk van, ha szemközt akarnak fordulni az üldöző seregekkel. A németeknek alighanem egyre megy minden lehetőség, ők a biztos győzelemre mennek, egy esetleges új nyílt ütközetben is, de biztosak

abban is, hogy ügyük tűzének nem állhat ellent sokáig a legerősebb francia erősség sem.

Ahol a stratégiai tudás, a taktikai fölény és az abszolút biztos és tökéletes fegyverek úgy egyesülnek a halálmegvető bátorsággal, mint a német hadseregben, ott az ellenség számára nincs többé megállás.

A nyugat-európai háború sorsa így rövid hetek múlva véglegesen eldöntött lesz. Az események eddig is oly hihetetlenül szédületes gyors tempóban követték egymást, hogy a világ lélekzetviesszafojtva leste, milyen futásra kényszeríti a germán erő a gall hadsereget. Francia földön diadalmas német lobogókat lengget a szél s a revanche nemzetének kénye-kedvére diktálja a békefeltételeket Vilmos császár.

Egy millió százezer katona egy csataterén.

Páris. Echo de Páris jelenti a Maas harcokról: Vasárnap négyszázezer francia és negyvenezer angol állott a németekkel szemben. Előbb afrikai csapatok voltak a Maastól nyugatra a helyzet urai. A németek a gárdákat rohamra vezényelték, mire az ellenség, főleg az afrikaiak hátráltak. A németek hatszázezeren voltak.

Pánik a francia hadseregben.

München: Lowigni győzelmet döntömk tartják. A franciák visszavonulása pánikszerű volt.

Válságos a defenzíva is.

Budapest. (Hivatalos) A Budapesti Tudósító kapja Bécsből: A francia offenzíva összerokadt és a defenzíva is válság örvényébe került.

Csatak Namur mellett.

Budapest. Koppenhágán keresztül jelentik: A francia belügyminiszter kijelentette az újságíróknak, hogy szombaton reggel nagy csata kezdődött Namur és Charleroy között. A harc előreláthatólag három-négy napig eltart.

Ujabb német győzelmek a franciákon.

Berlin: (Hivatalos.) Namur összes erődjei elesetek. Longwy bevették. Verdunból és keletről előnyomuló erős francia hadakat német trónörökös visszaverte. Felső Elzászt Colmar-tól nyugatra a franciák kiűritették.

Indiai csapatok visszarendelése.

Bécs. (Cenzurálva) A Reichspost athéni kerülővel hírt kapott, hogy az angol hadügyminisztérium Indiából két hadosztályt és egy dandár lovasságot visszarendelt.

Áttörve a verduni erődítési öv.

Bécs: (Cenzurálva) A Neues Wiener Tagblatt írja: Francia bevallás után nyilvánvaló, hogy a német gardes du corps áttörte a verduni erődítési övet és a brit expedíciós csapatokat is defenzívára kényszerítette.

Elesett a szász meiningi herceg.

Budapest. (Hivatalos.) A Távirati Iroda jelenti: Frigyes szász-meiningi herceg Namur előtt gránátlovás következtében meghalt.

Fél Antwerpen.

Berlin: Antwerpen előkészületeket tesz a körülfárás ellen. Új erődöket épített.

Goltz tábornok Belgium kormányzója.

Berlin: (Hivatalos) Wolf-ügynökség jelenti: Belgiumi okkupált területek főkormányzójává a császár Goltz báró tábornagyot nevezte ki, aki új tevékenységének megkezdésére már Belgiumba utazott.

Angol tábornok francia hadvezér.

Bécs: A Neue Freie Presse jelenti: Párisból Berlinbe érkezett jelentések szerint, French tábornok, az angol szárazföldi hadsereg parancsnoka az északi francia haderőnek, tehát nemcsak az ottani angol csapatoknak, hanem az északi francia csapatoknak is főparancsnokává neveztetett ki.

Berlin örömmámorban.

Berlin. Wolf ügynökség jelenti: Csapatunk győzelméről érkezett hírek városzszerte nagy lelkesedést keltettek. Az utcákon lelkes tüntetések voltak az osztrákok és magyarok mellett.

Németország nem hajlandó alkudozásra.

Berlin: Hivatalosan közlik a következő nyilatkozatot:

A Belgiumhoz intézett második felszólításunk, hogy igyekezzék Németországgal meg egyezésre jutni, népünkben azt az aggodalmat keltette, mintha Németország alkudozásokra volna hajlandó. Ez az aggodalom alaptalan. Csak arról volt szó, hogy első sikereink után még utoljára megpróbáljuk Belgium fölreváztett közvéleményét saját érdekében a helyes útra terelni. Mivel Belgium ezt a mi előzékenységünket visszaütötte, cselekedeteink összes következményeit viselnie is kell. A megkezdett hadműveletek a belga kormányhoz intézett felhívásunk miatt egy pillanatnyi halasztást sem szenvedtek és a legnagyobb energiával hajtuk őket ezentúl is végre.

Stein, főszállásoszt.f.

A lüttichi tuzok.

Berlin: Lüttich diadalmas elfoglalása után a német sereg birtokba vette a várost s mert az első órákban a város polgárai közül többen orozva rálőttek a német katonákra, a város tiz legelőkelőbb polgárát őrizet alá helyezték s tuzszokul fogva tartják. A város polgármestere, Henault, ezt a következő hirdetményben közölte a polgársággal:

— A városi tanács figyelmezteti mindazokat a polgárokat, kik ez-ido szerint Lüttich város területén tartózkodnak, hogy a haditörvények szerint szigorúan tilos civilszemélyeknek oly tényben részt venni, amely a várost megszállva tartó német katonaság bármelyik tagja ellen irányul. Minden támadás, amelyet nem katonai egyenruhába öltözött személy intéz a német katonaság ellen, nemcsak a támadóra jár súlyos következményekkel, hanem a város többi polgárát is nagy veszedelembe dönti. Különösen azokat a polgártársainkat, akik a német csapatok parancsnoka által a citadellában tuzszul tartanak. A város polgárainak nyugodt magatartását garantáló tuzsz a következő:

1. Rutten (Lüttich püspöke),
2. Kleyer (polgármester),
3. Gragoire (képviselő),
4. Frechet (szénátor),
5. Van Zuylen (szénátor),
6. E. Feltzer (szénátor),
7. Calaux (szénátor),
8. De Pauthiere (képviselő),
9. Van Hoegaerden (képviselő),
10. Falloise (bíróági ülnök).

Rutten püspöknek és Kleyer polgármesternek megengedték, hogy a citadellát elhagyhassák, azonban ők is mint tuzszok, a katonai parancsnok rendelkezésére állnak.

A város polgárságának és a tuzsoknak érdekében figyelmeztetjük mindazokat, kik polgárőrséget teljesítenek, hogy fokozott figyelemmel őrködjének, nehogy a német katonaságnak a város területén bántódása essék. Közhírré tesszük, hogy a város német katonaságának parancsnoksága elrendelte, hogy azok a magánszemélyek, akiknek fegyver és munició van birtokukban, azt haladéktalanul szolgáltatásuk át a katonaságnak, mert ellenkező esetben rajtakapás esetén agyonlövöztetnek.

Honapok polgármester fenti hirdetésének megjelenése óta a lüttihi polgárság példásan viselkedik.

Hogyan vonultak be a németek Brüsszelbe?

Berlin: A német csapatoknak Brüsszelbe történt bevonulásáról újabban a következő részleteket jelentik:

A német csapatok, a bevonulás előtt, pihenés és étkezés céljából hosszabb pihenőt tartottak. A bevonulás kezdetét ágyulövésekkel jelezték. A csapatok élén az összesített zenekarok haladtak, ezeketulánusok követték, majd a többi fegyvernemek következtek. A csapatok a központi pályaudvar mellett levő nagy térig majdnem teljesen üres utcákon haladtak keresztül, minél jobban közeledtek a város belső területéhez, annál több kíváncsi jelent meg az utcákon. A néptömeg teljesen nyugodtan viselkedett és mindennemű tüntetéstől tartózkodott. A német csapatok ezután a körutakon keresztülhaladva, elhagyták a várost, amelynek közelében tábort ütöttek. A brüsszeli városházára felvonták a német lobogót. A polgármester felhívította a hatósági közegeket, hogy maradjanak meg hivatalaikban. Az üzletek majdnem kivétel nélkül zárva vannak. A német katonaság magatartása és előzékenysége a polgárság körében nagyon kedvező benyomást tett. Erdemes a megemlékezés, hogy a német csapatoknak a városon keresztül történt átvonulása közben nagyszámu német repülőgép szállt meg a város felett.

Mozdulatok a tengeren.

Ancona: (cenzurálva.) A Nilo gőzös befutott az anconai kikötőbe. Kapitánya kijelentette, hogy az angol francia hajóraj a melynek francia admirális a parancsnoka, elhagyta Antivart.

Orosz hajók bolgár vizeken.

Bukarest: (Cenzurálva.) A Vitorul szófiai levelezője jelenti, hogy ma éjjel orosz fregattotengeri flotta egy része megjelent a bolgár vizeken Burgas előtt és fényezőróval megvilágította a várost. Burgasban nagy a pánik. A hajók neve ismeretlen.

Kína semleges marad.

Bécs. (Cenzurálva.) A Neue Freie Presse jelenti: Juansikka augusztus kilencedikén kelt rendeletében kijelenti, hogy Kína a világháborúban szigorúan semleges marad.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* A háboru mozifelvétel az Apollóban. Soha még oly nagy érdeklődést nem tudott kiváltani a közönségből mozikép, mint amilyen az Apollóban ma este bemutatásra került felvételek iránt mutatkozott. A nézőteret zsúfolásig megtöltötte a publikum s szívszorongva várta a képek vetítését, amelyek a háboru előkészületeit mutatták be rendkívül érdekes felvételekben. Nagy lelkesedés kísérte a katonák bevonulásáról készült színes, érdekes képeket s az autók katonai szolgálatra való átadását s hadseregünk más felkészülését nagy figyelemmel s fokozott érdeklődéssel nézte végig a közönség. Az ember szíve megdobog, amikor a csapatok hadbavonulását nézzük végig s a sok hangulatos aktuális mind-mind tökéletesen teszi az Apolló színház időszerű műsorát. Valósággal ünnepi hangulat töltötte meg az Apollót s a zenekar stilszerű, hazafias dalokkal növelte a lelkesedést. Még három napon keresztül kerülnek vetítésre az Apolló háboru felvételei s bizonyára a publikum érdeklődése oly intenzív lesz továbbra is az aktuális felvételek iránt, mint amilyen ma volt.

* A rejtélyes eset. (Szenzációs dráma az Urániában.) Az elátkozott, kísértetekkel benépesített várakról és váromokról szóló meséket egyes emberek gyakran felhasználják arra, hogy az ilyen várakban szabadon végezhessek gaztetteiket a kísértetek oltalma alatt. Egy ilyen kísérteties várrom a színtere a színház mai drámájának. Doromy faluban kénytelen megszállni Barton ezredes, ahol mosolyogva hallgatja a parasztok rémmeséit a várrom kísérteteiről és elhatározza, hogy az éjszakát a várban fogja tölteni. Azonban másnap az emberek, kik keresésére indulnak, örülten találják meg. Fia, ki nem hiszi, hogy apját a kísértetek őrizték meg, a titok nyitására akar akadni, festőnek öltözve felkeresi a városkát. Egy napon a vár körül bolyongva észreveszi, hogy a polgármester leánya egy nyílason a várba oson, utána megy és látja, hogy egy pénzhamisító bandára akadt, melynek feje a polgármester.

* „Mignon” és „Sevillai borbély” legközelebb az Urániában.

* Európa és egyes államok háboru-térképei Kerpelnéi kaphatók.

Donó Árpád — baka őrmester.

(A feleséggyilkos érdekes levele Aradra. Kuriai tárgyalás szeptember 29-én.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 26.

Hónapokkal ezelőtt irtunk róla, hogy Donó Árpád, az egykori esendőrhadnagy, aki az aradmegyei Székudvar községben agyonlőtte a feleségét Porzolt Zsuzsanna tanítónőt, beállott Albániában Wied fejedelem hadseregébe. Akkor általában azt írták a lapok, hogy Donó szökési szándékkal hagyta el hazáját, mert félt a Kuria ítéletétől. Ha ugyanis a Kuria megsemmisíti az aradi esküdtszék felmentő ítéletét, akkor Donót ismét letartóztatják.

Az érdekes multu egykori esendőrhadnagy azonban most Aradra küldött levelében megcáfolja azt, mintha félelmében menekült volna Magyarországból. Ennek legélénkebb cáfolata az, hogy Donó Árpád az általános mozgósítás hírére hazautazott és jelenleg mint őrmester szolgál a losonci 25. gyalogezredben. Marsieu Jusztin dr. aradi ügyvédhez, védőjéhez írott levelének ama részeit, amelyek közérdeklődésre tarthatnak számot alább közöljük:

Kedves Ügyvéd Úr! Az általános mozgósítás következtében én is visszatértem Albániából, illetve Törökországból, hol legutóbb voltam. Ezen tetteimmel legjobban megcáfoltam azon feltevést, mely elutazásom után a lapokban megjelent, mintha a Kuria ítélete elől megszökni akartam volna; Albániában voltam 4 hétig; mint önkéntes szolgáltam Wied fejedelem pártján azonban látva a kilátástalan jövőt, onnan elmentem Törökországba s a Keleti Vasutaknál vállaltam alkalmazást. Itt ért az általános mozgósítás, mire hazaindultam. Konstantinápolyból már nem indult hajó, így Bulgárián és Rómánián át jöttem haza. Tizenegy napig tartott, míg Losonra, ezredemhez értem. Nem tekintve semmire, hazám védelmére visszasiettem, pedig tudtam azt, hogy nem a régi rangban, hanem csak mint őrmester szolgálhatok, dacára annak, hogy Törökországban jövőm biztosítva volt. Midőn Budapesten átutaztam, elmentem a Kuriára is, megtudandó, mi van ügyemmel? A tárgyalás szeptember 29-re van kitűzve; ügyszám 3664. Előadó Weisz kuriai bíró.

Vizzel fogadják Aradon a katonákat.

(Hideg és rideg a közönség.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 26.

Arad város közönségének hetek óta legkedvesebb szórakozása: séta a vasuti állomásra. Amióta a vasutakon a rendes forgalom szünetel, azóta érdekes a vasuti állomás, amely valószínűleg hadi élet központja. Szigorú katonai őrizet, szuronyos bakák mérik végig a peronát, katonavonatok jönnek-mennek, az átvonuló csapatok a kocsijáról híres vasuti katonai konyhában menzist kapnak, a beteg katonákat a Vöröskereszt hölgyek látják el sok minden jóval, azóval az állomáson tarka és változatos az élet.

Néhány nap óta különösen erős vonzóerő az állomás. A vonatközlekedés élénk és az állomás tájékán parasztkocsik állanak, az épület előtt pedig falusiak várakoznak türelemmel már napok óta. A katonai parancsnokság nem mondta meg, de a közönség azért mégis megtudta, hogy azok is átvonulnak az állomáson, akik közel állanak a szívéhez és akikkel jól esik még egyszer néhány szót váltani, még egyszer tőlük érzékenyen elbucsuzni.

Vannak olyan családok, akik majdnem egész napjukat az állomáson töltik, mert azt hiszik, hogy övéik a nap bármely órájában megjöhetnek és ők a világot sem akarnák elmulasztani a találkozást. Vannak falusiak, akik már hét napja lesik az érkező vonatokat. A katonai hatóság nem tiltja el az átvonulókkal való érintkezést, de sajnálatára semmit sem mondhat a vonat érkezéséről.

Az övét váró közönség kárpótolja magát azzal, hogy az idegen lelkes vitéseket fogadja és éljenzi. Ma este is óriási tömegek voltak a pályaudvaron, volt éljen s volt öröm, de egy-két aradi urileány figyelmességétől eltekintve, az átvonuló katonák azt voltak kénytelenek megállapítani, hogy Arad a legridegebb, a leghidegebb város, amellyel keserves utjukon találkoztak.

Nem szeretünk más városok példájára beavatkozni, mert azt hisszük, hogy Arad a maga feje szerint elég jól gondolkodik és a maga szívével is megéri, mi a kötelessége. Azonban mégis rá kell mutatni Temesvárra, amelynek közönsége polgármesterének arra a felhívására, hogy a lakosságnak kedves katonái a pályaudvaron fognak időzni, annyi enni és inni valót vitt ki a vasúthoz, hogy abból más, idegen csapatokat is bőven el tudtak látni. Aradon ezzel szemben annyi történt, hogy friss, egészséges aradi — vizzel üdítették fel az átvonuló harcosokat akik Vingán a sapkájuk mellé nemzeti színű kokárdákat, zászlócskákat kaptak, a tisztek pedig nagyobb nemzetiszínű lobogót. Aradon is igen jól ellátják a Vörös Kereszt urhölgyei a beteg katonákat. A közönség siet is az egyesület támogatására. Azonban az egészséges, éhes, szomjas és fáradt testű katonákat a hangos éljenen kívül semmi se várja. Arad város közönsége meglepően tartózkodó és bántóan fagyos. Mintha nem is lennének tudatában az emberek, hogy az a katona, a kényelmét, az üzleteit félő közönségért, egyetlen igazi kincsét, az életét viszi a harcra. Aki bevonult, arra épen úgy várhat a halál, mint a dícsőséges visszatérés. Tehát ha a katona jó kedvvel, vidáman és rózsás hangulatban vonul a halál elé, akkor igazán nincs okuk és nincs is joguk sanyaru és savanyu arcot vágniok az otthonmaradottaknak és azt hitetni el a világgal, hogy bántukban már odáig jutottak, hogy lemondtak a világ minden örömről, semmiről tudomást se véve, várják az utolsó ítélet óráját.

Az aradi közönség szívének hidegségével milyen ellentétben áll a hadbavonuló katonák lelkesedése és elpusztíthatatlan jókedve, humora. Az aradi állomáson átvonult egyik katonavonaton csupa németajku fiú volt, akik a hosszú ut ellenére is dalolva érkeztek be az állomásra.

A jó kedvük felvillanyozta a pályaudvaron tartózkodó közönséget is, amelyet azonban har-

sógó kacagásra fakasztott az egyik vagon falára irt következő felírás:

Speisekarte des Regiments:

Russenohr — per Stück.

Serbengulás — umsonst.

Französische Knöbel — gratis.

Majd pedig:

Ein — Schuss.

Ein — Russ.

Végül:

Car mach schnell dein Testament

Jetzt kommt das Regiment.

A magyar fiukat vivő vonatnak sem kellett szégyelnie magát. Abban is megtermett az efajta humor, amely a következő étlapot produkálta:

REGGELI:

Szabácsi tej.

EBÉD:

Leves: Orosz könny muzsik-vesével.

Hus: Kozák felsár orral.

Főzelék: Cserkesz velő.

Gyümölcs: Cári szem.

VACSORA:

Komitécsi vesés.

BOR:

Orosz szívmelléki.

Mint említettük az aradi állomáson még nem kaptak a vidám fiuk orosz szívmellékit, csak jófajta falmellékit, de ebből aztán annyit, amennyi jól esett. Montag Erzsi és Ilona urleányok cigarettát osztott ki köztük és Kara Mancsi urleány a tisztek végtelen öröme orosz szótárakkal-lepte meg őket. Hogy az oroszokat a saját nyelvükön küldhessék a másvilágra.

H I R E K.

LEGÜJABB.

Erkezett reggel 4 órakor.

Bécs: Király Vilmos császárnak főhadiszállásra táviratot küldött. Üdvözlő győzelmeihez. Nincs szó, melylyel kifejezni tudná érzést, mely őt és tégyveres erőt eltölti. Isten bennünket sem fog elhagyni. Szívesen szorítja császárerős jobbát.

Szofia: Babuna folyó vasuti hidját Küprülünél felrobbantották mikor Szerbia részére municions vonat átment rajta.

Új személyvonat Aradra.

(Gyorsított közlekedés az erdélyi vonalon.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 23.

Ma este nyolc órakor az a kellemes meglepetés érte az aradiakat, hogy Budapestről vonat érkezett. Vonat, amely nem katonákat, hanem polgári személyeket szállított, köztük az állomáson feltartóztatott orosz alattvalókat, akikről lapunk más helyén írunk.

Az új vonat, amelyről azt hitték városzerte, hogy a régi 7 órás gyors helyébe van beállítva Budapesttől—Aradig lassan cammogó postavonat, Aradtól Predealig azonban már gyorsított személyvonat, amelyen első, második és harmadik kocsisztály is lesz.

A vonat Budapestről indul, a keleti pályaudvarról, reggel hat óra 30 perckor és Aradra érkezik este nyolc óra öt perckor. Tíz pernyi tartózkodás után Aradról elindul nyolc óra 15 perckor és Tövisre érkezik éjjel tizenkét óra 54 perckor. Tehát ezt az utat négy óra 39 perc alatt teszi meg, míg Arad—Budapest között tizennyolc órai idő kell neki. A gyorsított személyvonat erdélyi útjában Ménesen csak feltételelesen, Radnán 1 percig, Soborsinban 7 percig, Marosillyén 1 percig, Déván 1 percig, Piskin 8 percig, Szászvároson 1 percig, Alkenyőren 1 percig, Gyulafehérváron 1 percig tartózkodik.

Tövisről Arad felé indul éjjel négy óra 28 perckor és Aradra érkezik kilenc óra 16 per-

kor. Tíz pernyi tartózkodás után kilenc óra 26 perckor indul és Budapestre érkezik a hadimenetrend szerint éjjel tizenegy órakor.

Megjegyzendő, hogy ez a vonat első ízben csak augusztus huszonnyolcadikán indul Aradról Budapestre.

Értesülésünk szerint az aradi vasuti üzletvezetőség előterjesztést tett illetékes helyen, hogy szeptember hónap elsejétől, a lehetőséghez képest a Budapest—aradi vonal is kapjon legalább gyorsított személyvonatot, amint ez a Budapest—brucki vonalon már napok óta megvan.

— Ezerkoronás adomány az aradi Vöröskeresztnek. Az aradi mánásvilág egyik legmelegebb szívű tagja, Bánhidy Antal báró a maga és neje nevében 1000 koronát adományozott a Vörös Kereszt aradi fiókjának. A példaadásra szolgáló, nemesszívű adományért hálás köszönetet mond Vásárhelyi Janka elnök.

— Halálozás. Nagy gyász érte Ottenberg Tivadar udvari tanácsost, az Aradi Első Takerékpénztár vezérigazgatóját és az aradi kereskedelmi kamara elnökét: édesanyja: özvegy Ottenberg Vilmosné, született Lampel Regina életének 73 évében egy súlyos operáció következtében ma délután elhunyt. A megboldogult özvegye volt Ottenberg Vilmosnak, az aradi izraelita hitközség néhai érdemekben gazdag igazgató-tanítójának, aki egész generációkat nevelt föl Aradon és ma is még sokan vannak, akik egész életükben kegyelettel emlékeznek vissza az aradi tanügy lelkes és kitűnő munkására. Özvegy Ottenberg Vilmosné jólelkű és szép életű urinő volt, akire csak szeretettel és áldással gondolnak ismerői. Temetése pénteken délután fél háromkor lesz a Chorin Aron-utca 1. számú házból. Halálát tián és menyén kívül unokái: Molnár Antal és neje Ottenberg Irma, Farkas Mihály dr. és neje Ottenberg Ilona, Telkes Vilmos és neje Ottenberg Erzsi és dédunokái Molnár Annuska, Molnár János és Telkes Imre gyászolják.

— Katonák polgári ruhában. Új, máskor soha nem látott képeket hoz élénk a háborús világ. Ezeknek a képeknek egyik érdekes színe volt a mai utcákon. A most jelentkezett népfelkelők altisztsíj volt látható, olyan külsőben, amilyen még nem láttunk katonákat. Polgári ruha volt rajtuk, csak a kabátjuk gallérján, vagy a mellényükön volt két, vagy három csillag, amely a rangjukat jelezte. Ha első látásra fureskák is voltak, a polgári ruha nem árta a katonás mivoltuknak. Most látszott meg, hogy milyen szépen fér meg a katonahivatás a polgári külsővel. És a vitézséghez, a hadi éretnyekhez nem az uniformis az első kellék. Petőfi Sándor kigunyolt egy generálist, aki az ő nyakravalótlan voltán akadt meg: „Nyakravaló nélkül akarod megvédeni hazádat?” ... A mi derék, komoly népfelkelőink se bánják az uniformis hiányát, anélkül is ép oly hasznára lehetnek nek a hazának, mint a fiatalabbak, akiknek a fegyver mellő csukaszürke zubbony és nadrág is jutott.

— Adományok a bevonultak hátramardottainak. A polgármesteri hivatalba ma a következő adományok érkeztek: Tabakovics Emil gyűjtése 60 K, Tóth József gyűjtése 81 K, Németh József 10 K, Reisinger Sándor és neje 100 K, Kossuth-asztaltársaság 100 K, Maros evezős egyesület 200 K, Lukács Géza 20 K, Aradi Izraelita Jótékony Nőegylet havonta 300 K. A. B. 1 drb. arany karikagyűrű, 3 pár arany fülbevaló. Anyos Elemérné egy darab arany karikagyűrű, özv. Junga Józsefné egy darab arany karikagyűrű, dr. Szabó Árpádné egy darab kőves gyűrű, Bruckner Teréz egy darab arany karikagyűrű. Följegyzésre és megemlékezésre méltó humánus bánásmódot tanusít bevonult alkalmazottai családjával szemben az aradi Dörner és Dobiaschi cég. A cég alkalmazottai közül Szántó Antal gépész és Rollik Viktor ispán vonultak be katonának a harcmezőre. Dobiaschi és Dörner mindaddig, amíg csak a háború tart, ingyen lakást, fűtést és világítást ad két bevonult alkalmazottja családjának, akiket azonkívül még havi 40—40 koronával segít.

— Halálozás. Moskovitz Albert soborsini kereskedő f. hó 25-én rövid szenvedés után elhunyt Soborsinban.

— Szökés az aradi ügyészség fogházából. Az aradi királyi ügyészség fogházának néhány élelmes rabja azt hitte, hogy a háborús izgalom közepette nem fordítanak olyan gondot az őrizetükre, mint egyébkor. Az bizonyos, hogy a mostani viszonyok közepette akár főlöszleges is a rabok őrzése, mert hiszen nem juthatnak ki a városból; vonaton nem utazhatnak el rendőri igazolvány nélkül, a határon pedig szintén azonnal feltartóztatják a kirendelt csendőrök. Az egyik rab meg akart arról győződni, hogy csakugyan lazább-e most az ellenőrzés, mintahogyan ők gondolják? Tegnap hajnalban próbált szerencsét és sikerült is neki kijutni a fogházból. Azt hitte a számárfejjű, hogy még a rabruháját se kell levetnie, mert úgy se fogják el a népfelkelők nagy sokadal-mában. Fegyverruhában, nem tudni hogyan: átjutott a várba és a hátsó oldalon, a hatoszámu kapun akart a temesvári vasuti hidhoz jutni. A kapunál azonban megállította a fegyveres őr, akinek aztán a fogoly szépen bevallotta, hogy ő bizony szökevény. Természetesen azonnal intézkedtek a visszaszállítása iránt.

— Eljegyzés. Toronyi József battonyai lapszerkesztő, battonyai kir. járásbírósi jegyzői irodakezelő eljegyezte Vargha Valikát, a battonyai postahivatal nagyműveltségű kiadónőjét, Vargha Károly szemlakeréki igazgató-tanító leányát Szemlakeről.

— Cukorrépa feldolgozás Mezőhegyesen. A mai nappal megkezdődött a mezőhegyesi cukorgyárban a répa feldolgozása, a minden évben megszokott időtájban, hogy a gazdák befejezhessék a szedést és hozzáláthassanak az új munkához. A háboru miatt a gyár üzembelfelvezése sok nehézséggel járt, mert a hivatalnokai közül 22-öt, továbbá valamennyi üzemvezetőt és 40 felttyelőt hadba hívtak. Martens Özsár igazgatónak nagy utánjárásával sikerült csupa hazai munkásokat toborozni és hazafias érzelmeit követve első sorban arra volt tekintettel, hogy bevonult családapák családtagjai jussanak keresethez. Az igazgató a munka megkezdése előtt az egybegyűlt munkásokat gyűjtő hatású beszédben győzte meg arról, hogy nemcsak a hadban álló katonák hősek, hanem az itthon maradottak is, akik a gazdasági élet folytonosságáról gondoskodnak. Harsányan megéljenzték a munkások a betegségéből most felépült igazgatót, aki nem törődve a saját testi gyengeségével, élére állt derék munkásseregének.

— Elfogott katonaszökevény. Tokodi István gyoroki illetőségű 3-ik Hadik-ozredbeli huszár ezeldött három-hóttal megszökött századától. Azóta folytonosan a kukoricásban bujkált. Tegnap este az éhség és fáradtság haza kényszerítette a szülői házba. Eszrevétlenül beosont az istállóba és lefeküdt aludni. A csendőröknek valaki bejelentette, hogy hazatért s nyomban Tokodiért mentek, akit aludva az istállóban találtak. Erősen megláncolva beszállították a katonai parancsnoksághoz.

— A német leánynevelő-intézet Grázban, 14—20 éves leánykák háztartási és továbbképző iskolája. Az intézet válogatott, alkalmazkodó tanterve szerint évről-évről nagyobb eredménnyel működik; s ez kiterjed: nyelvekre, zenére, kézimunkára, egészség- és illemtanra, fehérmű- és ruhavarrásra, könyvtástanra, gyors- és gépírásra, továbbá a háztartás alapos ismertetésére, főzésre, kerti és virágápolási munkákra stb. Naponta testgyakorlás, lehetőség szerint hosszabb ideig szabad tevegőn való tartózkodás, rendszeres életmód és mindenek előtt tápláló étkezési rendszer, továbbá napos és egészséges lakosztályok, melyek a testi fejlődésre feltétlen jó hatással vannak. Az intézet berendezése — a legjobb felügyelet és bánásmód mellett — családi. Az intézet szerződéses viszonyban van, egy magasabb családok leányai részére, fennálló és Steierország kormányzója neje ömeltósága felügyelete alatt álló kereskedelmi tanfolyammal. Az iskolaév szeptember hó 10-én kezdődik. 4155

— Koszorúmegváltás. Néhai Ottenberg Vilmosné ravatalára szánt koszorúmegváltás címen Pálmai Lajos dr. 20 koronát a bevonultak itthonmaradottai részére, Lusztig Armin és neje a Vöröskereszt-egyletnek 20 koronát adományoztak.

— Varroda a beleg katonáknak. A mai napon megnyitott a Vörös Kereszt varroda Bohus Lajos báró palotájában, az Apolló mozi mellett, ingyen helyiségükben. A varroda célja a sebesülteknek kórházi fehérművel való ellátása — és ezen célra bárminemű fehérműt, asztal-, ágyneműt, férfi és női fehérműt, legyen az új, viselt, vagy bármily rongyos is, avagy feldolgozatlan vásznat és chiffont, ugyancsak pénzszerzőanyagokat is, a nagyközönségtől hálásan és köszönettel fogadunk. Együttel felkérjük mindazon ur-hölgyeket, akik varrni tudnak, hogy ingyenszolgálatukat a nemességek érdekében felajánlják.

— Köszönetnyilvánítás. Steinitzer József ravatalára szánt koszoru megváltására Lengyel Tivadar 10 koronát adott az izr. négyületnek, mely kegyeletos adományért köszönetet mond az elnökség.

Kis történetek

a nagy háborúból.

(A telefonos kisaszonyok és a Vörös Kereszt. — A posztó és a puskapor.)

A bécsi telefonközpont ellen is épen olyan sok a panasz, mint a budapesti, vagy akár az aradi ellen. Bécsben is az a kifogás, hogy a telefonos hölgyek nem jól kötnek össze, mert a telefonkötésük azonnal szétszakad.

A sok szekatúrát végre meguntá néhány telefonos hölgy és jelentkezett a Vörös Kereszt bécsi vezetésénél sebesült ápolónői szolgálatra.

— Mi az önök foglalkozása? — kérdezte a vezető.

— Telefonos hölgyek vagyunk.

— Akkor sajnáljuk — mondták nekik a Vörös Keresztnél — nem használhatjuk önöket, mert önök nem tudnak jól összekötni.

Franciaországban az egyik hadtestparancsnokság épülete előtt találkozott két zsidóember.

— Mit keresél te a parancsnokságnál? — kérdezte Chamou ur.

— Isidore ez felelt:

— Szállítottam.

— Mit?

— Posztót. És te mit csinálál?

— Én is szállítottam.

— Mit?

— Puskaport.

— Na — szólt erre fitymálva Chamou — az én posztóm hamarabb fog robbanni, mint a maga puskapora.

Felolvas szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

NYILTTÉR.

Ottenberg Tivadar és neje a maguk, valamint alulírottak és a rokonság nevében mélyszégyen fájdalommal és bánattal megtört szívvel tudatják, hogy az imádásig szeretett, önfeláldozó, páratlan jó anya, anyós, nagymama és dédnagymama

özv. Ottenberg Vilmosné

szül. Lampel Regina

f. hó 26-án, életének 73-ik évében meghalt.

A drága halott földi maradványait f. hó 28-án délután fél 3 órakor a Chorin Áron-utca 1. sz. alatti lakásából helyezték örök nyugalomra.

Legyen drága emléke örökké áldott!

Arad, 1914. augusztus 26-án.

Molnár Antal és neje szül. Ottenberg Irma, Dr. Farkas Mihály és neje szül. Ottenberg Ilona, Telkes Vilmos és neje szül. Ottenberg Erzsébet, unokái: Molnár Annuska, Molnár János, Telkes Imre, dédunokái.

Limbeck János és fia első m. kir. szab. érckoporsógyára és temetés rendező vállalata.

Özv. Hánn Alajosné szül. Hassenfratz Mária úgy a saját, mint gyermekei: Alajos és Margit, menyje: szül. Leidl Iza, veje: Szontagh Gusztáv, unokái: Lajos, Magda és Tibor, valamint az alulírottak nevében is szomorodott szívvel tudatja a szeretett és felejtethetetlen jó férj, illetve édes apa, nagypapa, fivér, sógor és rokon

Hánn Alajos,

az Aradi Első Takarékpénztár igazgatósági tagjának

f. é. augusztus 25-én este 1/9 órakor, életének 78-ik és boldog házasságuk 45-ik évében történt jobblétre szenderült.

A boldogult földi maradványait augusztus 27-én d. u. 1/5 órakor, fogtak Sörház-utca 2. számú kertjében a rom. kath. egyház szertartásai szerint beszentelni és a felső temetőben lévő családi sírkertben örök nyugalomra tétetni.

Az engesztelő szentmise a boldogult lelki üdvéért szeptember 2-án d. e. 9 órakor fog a főt. minorita-atyák szentgyúházában az egek Urának bemutatni.

Áldott legyen emlékezte!

Arad, 1914. augusztus 25-én.

Özv. Dravits Mihályné született Hánn Katalin, Halmay Andor, Halmay János, Özv. Hegedűs Ödöné, az elhunyt testvére, sógorai és sógornője. 41

Limbeck János és fia első m. kir. szab. érckoporsógyára és temetés rendező vállalata.

Alulírottak szomorodott szívvel tudatják a szeretett és felejtethetetlen jó édes anya, illetve anyós, nagymama, testvér, sógornő és rokon

özv. Brauner Ferenczné szül. székelyudvarhelyi Téglásy Emma,

f. é. augusztus 25-én, d. e. 11 órakor, életének 59-ik évében történt jobblétre szenderült.

A boldogult földi maradványait augusztus 27-én d. u. 3 órakor fogtak a felső temető halottas csarnokában a református egyház szertartásai szerint tartandó ima után megáldani és az ugyanottani sírhelyen örök nyugalomra tétetni.

Áldott legyen emlékezte!

Arad, 1914. augusztus 25-én.

Dr. Reznik Mihályné szül. Brauner Klára, Özv. Jankó Lászlóné szül. Brauner Angela, Kisfalussy Istvánné szül. Brauner Emma, Özv. Mayer Józsefné szül. Brauner Irén, Borzovay Béláné született Brauner Melanie, Brauner Ferenc, Dr. Téglásy József, Brauner Ernő, gyermekei: Brauner Ferenczné szül. Mihálovics Ida, Dr. Téglásy Józsefné szül. Háász Jolán, menyje: Dr. Reznik Mihály, Kisfalussy István, Borzovay Béla, vejei: Moser Karoly és neje szül. székelyudvarhelyi Téglásy Klára, testvére és sógora: Jankó Pál, Kisfalussy Margit, Kisfalussy Pista, Brauner Ida, Borzovay Biborka, unokái. 41

Lefor Józsefné szül. Farkas Berta mint hitves a maga, úgy az alulírottak, valamint számos rokon és ismerős nevében is mélyen megtört szívvel szomorúan jelenti a felejtethetetlen és hőszeretett jó férj, szerető testvér, sógor, nagybácsi, rokon és jóbarát

Lefor József

hentes mesternek

f. évi augusztus hó 26-án, d. u. 1 órakor, életének 76-ik és boldog házasságuk 39-ik évében hosszas betegség után a Mindenható rendelkezéséhez képest történt gyászszos elhunyt.

Az Istenben boldogult földi maradványait f. hó 28-án, d. u. 3 órakor fogtak a Kismolnár utca 7. sz. gyászszobából a református egyház szertartásai szerint a helybeli alsó temetőben örök nyugalomra helyeztetni.

Áldás és béke poraira!

Arad, 1914. augusztus hó 26-án.

Lefor Alajos, Lefor Márton, testvérei: Özv. Kovács Jánosné, Özv. Farkas Józsefné és családja, Lefor Alajosné, Lefor Mártonné, sógornői: Özv. Fekete Károlyné jó ismerőse és az összes rokonság. 18

Varga Imre első temetés rendező intézete Arad Andrassy-tér 13. Telefon 37. Éjjeli telefon 739.

Üzlet- és műhely-áthelyezés!

A nagyérdemű közönség szives tudomására adom, hogy a Hunyadi-utca 3. szám alatt volt

férfi- női és gyermekcipő raktáramat és műhelyemet Weitzer János-utca sarkán (volt Templom-utca)

lévő házban, a főpostával szemben helyeztem át. Üzletem teljesen meg van nagyobbítva s állandóan saját műhelyemben készült elismert legjobb minőségű cipők kaphatók jutányos árárt. Megrendelések és javítások pontosan elkészülnek.

További szives pártfogást kér:

GARA MIKLOS.

Szülők figyelmébe!

Van szerencsénk a m. t. szülőket értesíteni, hogy azon esetekben is, ha az iskolák szeptember havában meg nem nyílnának, az intézet működését megkezdte. A tanulók rendszeresen taníttatnak és amint az iskolák megnyílnak, kivánságra mint rendes tanulók beírattnak vagy mint magántanulók levezetést kapnak.

hogy évüket el ne veszítsék.

Az intézetben bentlakó gyermekek gondos nevelés és ellátásban részesülnek de mint bejáró magántanulók is felvétetnek, esetleg 2 osztályt is végezhetnek. Prospektust készséggel küld 4611

(Izr. fiuinternátus, Arad.)

Dearling for Gentlemen

világhírű

Szivarkahüvely

sterilizált antinikotin vattával. Minden dobozban 120 darab.

Ujdonság!

Kapható:

ARADON

a különlegességi dohány-tőzsdében.

Ablakredők

Valódi amerikai önműködő ablakredőnyök gyári raktára.

Gyermek-kocsik

nagy választékban.

Zimmermann Ignác

norinbergi, díszmű- és játéktáru üzletében 1861

Arad, Szabadság-tér 21.

Kalmár József

villanyszerelő

Arad, Salacz-utca 2. sz.
Telefon 242. Telefon 242.

Ajánlja

költözködők figyelmébe:
villanyos világítási berendezéseket,
villanyos csengő- és telefon be-
rendezéseket s minden e szak-
mába vágó munkát. Pontos és
gyors munka. 481

Raktáron tart:

villanyos csillárokat, villanyos fő-
zőedényeket, villanyos vasalókat,
villanyos hajsütő vasakat, Wolfram
lámpákat és mindennemű villa-
nyos cikkeket.

Alapított
1850.

Alapított
1850.

Krispin József

zongora üzlete

Arad, Deák Ferenc-utca 28. sz.
A legjobb bel- és külföldi gyárakból való

zongorák

3033
nagy választékban készletben vannak és
200 koronától 3000 koronáig kaphatók.
Zongora javítások és hangolások úgy hely-
ben mint vidékre a legjutányosabb díj mel-
lett saját szakképzett segédek által eszköz-
öltetnek.

Zongorák és pianók mérsékelt havi
bér mellett a n. é. közönség rendelkezé-
sére állanak.

Lengyel Gyula,

műlakatos,

épület és vasszerkezeti műhelye

ARAD,

Deák Ferencz-utca 38.

Tanulók felvétetnek.

Szabadság-tér 19.

alatt egy

nagyobb üzlethelyiség

1914. december elsejére kiadó.
Bővebb felvilágosítást ad dr. Éles
Béla ügyvédi irodája. 4746

1305—1914. szám.

Bérbeadási és haszonbérbeadási hirdetmény.

Zimándköz község tulajdonát tevő és a zimándközi 15. tjkvi
15. hrz. szám alatt felvett ingatlant a belsőségekben az azon
lévő községi korcsmaépülettel, mely áll 2 lakrészből, 3 nyi-
tott helyiségből és 6 mellék helyiségből 1915. január hó 1-től —
1917. december 31-ig terjedő három egymásután következő
évre bérbe és haszonbérbe adjuk, mely célból Zimándköz köz-
ségéhez 1914. szept. hó 17-én d. u. 3 órakor megtar-
tandó nyilvános szóbeli árverés tűzünk ki és ehhez az árve-
relni szándékozókát meghívjuk.

Együttes kikiáltási ár évi 2137 K. haszonbér.

Az árverésen résztvevők kötelesek az eljárás megkezdése
előtt bántapénzzel 535 K.-t készpénzben vagy ovadékképes ér-
tékpapirban az Előjáróságnak átadni. A legtöbbet ígérő által
letett bántapénz ovadékképes vissza marad, a többiek azonnal
vissza kapják. Az árverés a legtöbbet ígérőre nézve azonnal, a
közsegre nézve a képviselőtestület jogérvényes hozzájárulása
után válik kötelező erejűvé, amikor is a bérlet, haszonbérlet
ovadékképes az elért évi haszonbér fele összegére, mely azonban
1000 K.-nál kevesebb nem lehet — köteles kiegészíteni. —
További részletes feltételek a zimándközi körjegyzői irodán te-
kinthetők be, és azok a posta díj beküldése ellenében írásban
is megküldetnek az érdeklődőknek.

Zimándköz, 1914. augusztus 12.

Községi Előjáróság.

Hollósy Andor,
körjegyző.

4680

Tompós János,
bíró.

A szépségápolás titka a használandó
szépitő szerek helyes megválasz-
tása! Ime ez az oka miért oly kedvelt

Rozsnyay Serail arckenőcse
Rozsnyay Serail krémje.

Mindkettő kipróbált jó hatású készit-
mény. 1 tégly kenőcs 1 korona 40 fil-
lér. 1 tégly krém 1 korona.

Szines arceporok!!!

Próbadoboz 50 fillér! Kék, zöld, lila,
testszin, sárga, barna Színházi vagy este
kávéházi világításnál csodás hatású.

Kapható:

1845

Rozsnyay Mátyás gyógy-
szertárában Arad, Szabadság-tér.

Leánynevelő intézet.

Háztartás és továbbképző iskola Gráz, Ruckerberg-Blumengasse.

Előkező nevelő-intézet 4—20 éves leányok részére. (Schweizer Intézet.) Saját
villa, kert, sport, naponta torna, továbbképző: irodalom, történelem, föld-
rajz, stb.-ből. Nyelv, zene, ének, festés, kereskedői tanfolyam. Kézimunka,
fehér- és ruhavarrás; háztartás és főzés tanítás. Szabad tantárgyválasztás.

Gráz, Ruckerberg-Blumengasse. Steiermark. 4155

Telefon 987.

987. Telefon

Aradi kőszén és kokszt forgalmi vállalat.

Tisztelettel értesítjük a t. fogyasztó közönséget, hogy a téli szükséglet
beszerzése céljából ajánlunk

I-ső rendű Zaberzei dió I. koksztot

I-ső rendű Porosz salon fűtő kőszén

I-ső rendű Vasaló faszenet,

Raktárunkból Csernovits Péter-utca 24.
szám alatt átvéve.

Mintán nagyobb mennyiség áll rendelkezésünkre. Uradalmakat és ki-
sebb ipartelepeket is kielégítünk addig, a míg a vasuti forgalom helyre áll.
Ajánlatosnak tartjuk, ha már most biztosítja téli szükségletét, mert
előre láthatólag később nehézségekbe fog ütközni. 501

Ovakodjunk a fertőzésekkel.

Az utca pora telve fertőző anyagokkal, a különféle beteg-
ségeket okozó csirák minők a tüdővész, a merevgörbe, a lép-
fene, a difteria a hagymáz stb. sporái. A mindennapi érintke-
zésben kivagyunk téve annak, hogy a különféle betegségeket
okozó fertőző anyagokat kezünkön, orrunk nyákhártyájában
haza hordjuk s azzal magunkat, s családunkat megfertőztetjük.
Tudjuk, hogy a betegségek zömét bacteriumok okozzák s hogy
az emberi körök alatt az apró paraziták egész gyűjteménye
tanyáz. Mind eme fertőzések ellen védekezhünk ha kezünket,
arcunkat, orrunk nyákhártyáit naponta egy-kétszer Szent Imre
szappannal vagy Carboform szappannal megmossuk.

Szent Imre szappan ára 70 fillér,
a Carboform szappan ára 40 fillér.

Ez utóbbit különös figyelmébe ajánljuk a szülőknek, tani-
tóknek, tanároknak, iskolák, ovodák, internátusok, hivatalok,
kórházak vezetőségének. E szappan olcsóságánál fogva lehetővé
teszi minden embernek, hogy magát és családját fertőzések
ellen megóvjá. Nagyobb vételeknél engedményeket adunk.

Dr. Földes és Hehs

pipere szappan és vegyészeti gyára ARAD.

Raktárak létesítése folyamatban.

Aradon, Földes K. és Hehs Vilmos
gyógyszertára.

Apró hirdetések

Tudnivaló az apró hirdetésekről:

Apró hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban József főherceg-ut. 22. Acsev-palota. (Bejárat a Kosuth-szoborral szemben.) Telefon szám 151.

Az apró hirdetések díja a szavak száma szerint számítódik.

Minden szó 4 fillér. Vastagabb betűkkel 8 fillér.

A legkisebb hirdetés 60 fillér.

A vastagabb betűkkel kívánt szavak a kéziratban aláhúzással jelölendők.

Az apró hirdetések előre fizetendők.

A hirdetések este fél 6 óráig vétetnek fel.

Videokról az apró hirdetések postautalványon küldendők — a szelvényen a szöveg eifér — avagy levélbéllyegeken.

A hirdetést a kiadóhivatal kiadásra díjtalanul megismerkedni.

LEVELEZÉS.

„Diskretio.”

Kérem, ön írja meg a helyet és dátumát levélben a kiadóba „Diskretio” a. g. re. 4757

OKTATÁS.

Hegedű tanítást

elválalok jutányos áron, kezdőknek és haladóknak, H. I. Magyar-utca 26. 4726

Deutsch

und französisch unterrichtet er-lahrend geduldige Fran. Besonders „Conversation” Adresse: Weltzer János-ut. 8. Trafik. 4.07

Nyugalmasított tanító

magánórát adására ajánlkozik saját lakásán vagy házához járva elemi, polgári, gimnáziumi vagy reáliskolai tanulóknak különös tekintettel a német nyelvre. Lakás: Arad, Thököly Imre-utca, 11. sz. II. udvar. 4756

KIADÓ LAKÁS.

Elegáns utcai szoba

fürdőszobával és vidámpal, esetleg konyhaszobával, kiadó Bóvabb az „Hst.” kiadóhivatalában. 4752

Csalosan bútorozott

különbejárattal utca és a villany-világításai kiadó, Z. ny. utca 8. 4755

Kellencek,

dizkrét utcai bútorozott szoba előszobával kiadó, esetleg ellátással is. Rákóczi-utca I. em. 6. sz. 4758

Egy

négyszobás elegáns utcai lakás elő- és fürdőszobával parkettázva, november elsejére kiadó, ugyanott egy üzlethelyiség szept. elsőre kiadó Deák Ferenc-ut. 16. 4751

Lakás

három szobás utcai parkettázott, elő- és fürdőszobával november hó 1-re kiadó. Varjassy József-ut. 18. sz. 4708

Kiadó lakás.

Legmodernebb berendezéssel egy 5 szobás lakás, mely áll 3 utcai és 2 udvari szobából és a szükséges mellékhelyiségekkel azonnal-ra kiadó. Értekezhetni Petőfi-utca 10. sz. alatt a házfelügyelőnél. 2005

ALKALMAZÁST KERES.

Magyar német

nevelőnk sikeresen tanít és vizsgáztat elemiből és polgáriból, mielőbb állást keres. Cím a kiadóhivatalban. 4758

Gépeszt állást

keres azonnali belépésre katonasoron túl levő szakavatott okleveles gépész. Eisenmann Lajos Arad, Vécsey-utca 18. 4747

INGATLAN.

Bérbe adók

6 hold szántóföldet Bóvabbat Kiss Ernő-ut. 12. 4788

Eladó

egy jó főveldelemző adómentes bérház a Ferenc-tér szomszédságában, ekkor örsz miatt, minden elfogadható árban. Cím a kiadóhivatalban. 4754

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Vaszek

uraktól levett férfi ruhát, téli kabátot, városi és utazó bundát a legmagasabb árban. Bieler Ignác, Sz. ut. Pál-ut. 12. 4699

Legjobb fertőtlenítő szappan

a Szent Imre szappan, különösen ajánlható oly egyéneknek, kik idegenekkel érintkezésük folytán fertőzéseknek vannak kitéve. A Szent Imre szappan bacterioid hatását több vizsgálat igazolja, antisepticus hatása felülmúlhatatlan. Ára 70 fillér. Dr. Földes és Hehs Arad. Kapható Földes K. és Hehs V. gyógyszerárban. 1224

Modern, világos

fényezett hálószobabútor, villany-lámpa és konyhabútor azonnal eladó Munkácsy Miksa-utca 3. I. em. 26. 4740

Legjobb lugmentes

arc- és késmeső a Nygea szappan 40 fillér, Lanolin szappan 50 fill. Mindkét szappan tiszta növényi szaradékokból készül, lugmentes, a legfinnyásabb aron hűgyek és gyermekek, csecsemők mosására legalkalmasabb. Legtartósabb, legfinomabb és leghatásosabb fürdőszappan az Angol fürdőszappan, óriási darab 70 fillér. Dr. Földes és Hehs Arad. Földes gyógyszerár Deák Ferenc-ut. Hehs gyógyszerár Batthyány. 1224

Cremesze szőlő

Kitűnő érett Csaba gyöngye 5 kgr. postakosárral 4 korona. utánvétellel megrendelhető szatmári Szabó István szőlőbirtokosnál Pankota. — Ugyanott kapható érett paradicsom is nagy mennyiségben, jutányos árban. 4629

KÜLÖNFÉLE.

Ezerjéti

gyomor elixír. Emésztési zavarok, étvágytalanság, felfúvódás, gyomorégés, émelygés, hányás, hányinger, szédülés, gyomorgörögés, székrekedés, bélrenyheség, bélférges (giliszták) bélébacteriumok ellen. Ára 1 és 2 korona Raktárak Hehs Vilmos gyógyszerár Aradon, Batthyány-utca és gutori Földes Kelemen gyógyszerár Aradon, Deák Ferenc-utca. 6180

Szőrmék, ruhaneműek,

szőnyegek megóvására ajánlunk molykeveréket 20 és 40 filleres csomagokban, legfinomabb resublimált Nafthalint, kiló 1 korona. Terpentin olajat, kiló 2 korona. Pachtsuli levelet, kiló 8 korona. Roverport szorító dobozokban 20 fillér, bádog dobozokban 30 és 60 fillér. Légy irtó szereket, légyfogókat, Zacharint, stb. Földes gyógyszerár Deák Ferenc-utca, Hehs gyógyszerár Batthyány-utca. 1224

Költözködők figyelmébe!

Villamos világítási berendezéseket csillárokkal együtt, kedvező feltételek mellett szerel és szállít 3361

Koch Dániel

Arad, Deák Ferenc-utca 42. sz.

Kereskedők figyelmébe!

Gyári jegyzés szerint fedezheti csokoládé és cukorka szükségletét.

Raktáron vannak:

Kugler-, Heller-, Fürth- és Manner-árak. 4917

Gábor Miklós

ARAD, ANDRASSY-TER

18. SZ. Salacz-utcai rész.

TELEFON: 1059.

Veszek

Legmagasabb árban

aranyat,

ezüstöt, gyémánt- és briliánt ékszertárgyakat

Deutsch Izidor

ékszerész

Weltzer J.-utca, Minorin-palota

Telefon 438. szám. 2038

Sütőde átétel!

A volt Ternay-féle sütőjét Varjassy József-ut. 106. sz. a. átvettem, hol a legizlatecsabb házi kenyeret készítem olcsó ár mellett.

Tisztelettel: 4635

Zabán János.

Vizveze-ték és csator-názási vállalat

hol mindennemű csatornázást, vízvezeték, fürdő-, klosett, mosdót, szivattyús kutak felszerelését és javítását vállalom a raktáron tartom. Nagy javító műhely. 26 évi tapasztalataim elég biztosíték, hogy t. rendelémnek az elvállalt munkát pontosan és olcsón eszközölöm úgy helyben, mint vidéken. A nagyérdemű közönség nagybecsű pártfogását kéri. 4246

Mókos Márton

vízvezeték szerelőmester

ARAD, Fábán-utca 12. sz.

Telefon 748. ::: Jóházból való fiuk tanulóknak azonnal felvétetnek

